

Inspektionsrapport
från Skolverket
2007:20

Utbildningsinspektion i Dals-Eds kommun

Beslut
Kommunrapport
Skolrapporter

Skolverket

Innehåll

Beslut

Kommunrapport

Skolrapporter

Hagaskolan

Snörrumskolan

Utsiktens gymnasieskola

Genomförd utbildningsinspektion i Dals-Eds kommun

Skolverket har genomfört inspektion i Dals-Eds kommun av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen samt vuxnas lärande. Besök gjordes i kommunens skolor och andra verksamheter under perioden den 5 september 2006 t.o.m. den 19 oktober 2006.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen. Inspektionen granskar utbildningens kvalitet samt bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden; verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionsrapporten syftar dock inte till att ge en heltäckande bild av all förskole- och skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagda rapporter framgår vilka skolor och verksamheter som inspekterats och hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna. Förutom en övergripande rapport om kommunens hela ansvarsområde för förskoleverksamheten, skolan, skolbarnsomsorgen och vuxnas lärande finns även rapporter om varje kommunal skola.

Detta beslut redovisar övergripande brister i kommunen, brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområden) samt kommunövergripande områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden).

I skolrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden avseende kvaliteten på skol- och verksamhetsnivå där kommunen i det fortsatta kvalitetsarbetet ansvarar för att förbättringar och utveckling av verksamheterna kommer till stånd.

Senast inom tre månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 27 maj 2007 skall Dals-Eds kommun redovisa till Skolverket, enheten i Göteborg, vilka åtgärder som vidtagits mot brister i kommunen samt brister på skol- och verksamhetsnivå. I bilaga till beslutet anges vilka skolor och verksamheter som berörs.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen på kommunnivå samt på skol- och verksamhetsnivå.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att kommunen i huvudsak genomför förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och utbildning i de obligatoriska och frivilliga skolformerna i enlighet med de nationella målen och kraven. De avgränsade brister som inspektionen funnit i skolorna framgår i bifogade skolrapporter och delvis i denna rapport.

Dals-Eds kommun har goda förutsättningar att utveckla sin verksamhet så att de nationella målen nås. Kommunen har goda resurser i form av relativt hög personaltäthet i grundskolan samt erfaren personal med i huvudsak adekvat utbildning. Merparten av lokalerna i kommunens skolor är renoverade, ändamålsenligt disponerade och underhållna vilket bidrar till fungerande lärandemiljöer.

Vuxenutbildningen finner överlag individuella lösningar som är anpassade för de studerande på ett flexibelt sätt. Ett ambitiöst arbete, som kännetecknas av nytänkande, utförs för att utforma en bra vuxenutbildning. Skolverket bedömer att de vuxenstuderande i Dals-Eds kommun har god tillgång till utbildning som är anpassad till den enskildes behov av studietakt, tid och studieform.

En tydlig och förtroendefull styrning och ledning är viktig i kommunens fortsatta arbete för att förbättra måluppfyllelsen. Beslut och direktiv från fokusnämnden och förvaltningen uppfattas på skolnivå som både styrande och stödjande. Föräldrar och personal anser emellertid att ansvarfördelningen mellan de förtroendevalda och rektorer inklusive förvaltningschef ytterligare kan tydliggöras. Sammantaget är dock samverkan mellan verksamheterna och de olika ledningsnivåerna i Dals-Eds kommun god.

Kommunen bör arbeta för att ha bättre framförhållning avseende tillgången till förskoleplatser. Huvudmannen bör utveckla rutiner för hur information mellan förskola och hem kan förbättras. Likaså bör kommunen utveckla sina rutiner för utvecklingssamtal i förskolan. Kommunen bör utveckla åtgärder i förskolan för att barn med annat modersmål än svenska kan utveckla sitt modersmål.

Inom grundskolorna bör uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik fördjupas. Vidare bör kommunen skapa rutiner för gemensamma diskussioner och analyser för likvärdig bedömning och betygssättning av gymnasieskolans kurser avseende slutbetyg på olika kurser och på de nationellt genomförda ämnesproven. Kommunen bör skaffa sig kännedom om flickors och pojkars resultat avseende måluppfyllelsen i olika ämnen. Det finns behov från lärare i de lägre årskurserna att fortsätta den pedagogiska diskussionen från förskoleklass t.o.m. årskurs 9.

Grundskoleelevernas medvetenhet om målen för verksamheten är enligt Skolverket mycket varierande. Kommunen bör därför arbeta för att öka grundskoleelevernas kännedom om kursplanernas mål oberoende av ämne och lärare samt om läroplanens mål.

Skolverket ser vid inspektionstillfället i grundskolorna inga tydliga exempel på att eleverna varit delaktiga i planering och upplägg av undervisningen. Enligt intentionen

2007-02-27

3 (4)

Dnr 53-2006:1476

nerna i Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94, skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att de i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Skolverket bedömer att elevernas inflytande över sitt lärande bör utvecklas framför allt i grundskolan.

Skolverket bedömer att kommunen måste säkerställa att alla elever erbjuds elevens val enligt författningarna.

Skolverket bedömer att den av kommunen och någon av skolorna upprättad kvalitetsredovisning ej helt uppfyller förordningens krav. En kortfattad kvalitetsredovisning för vuxenutbildningen har upprättats 2005, men den uppfyller inte förordningens krav. Dessförinnan har vuxenutbildningen inte upprättat några kvalitetsredovisningar. Likaså saknas uppgifter om fritidshemmets verksamhet och måluppfyllelse i Snörumskolans kvalitetsredovisning. Kommunen bör stimulera och stödja kvalitets- och utvecklingsarbetet, så att det ges en tydlig struktur för arbete med mål, planering och utvärdering av måluppfyllelsen i såväl förskoleverksamheten och skolbarnsomsorg som skolverksamhet. Arbetet bör förankras i verksamheterna och ha en tydlig koppling till det nationella uppdraget i läroplaner och kursplaner.

I Dals-Eds kommun pågår ett utvecklingsarbete för att ta fram en gemensam grund till likabehandlingsplan för att underlätta framtagandet av en likabehandlingsplan ute i skolorna. Vid inspektionstillfället har skolorna likabehandlingsplaner men de motsvarar inte sådana likabehandlingsplaner som den nya lagen kräver. Skolverket bedömer att kommunen bör säkerställa att skolorna upprättar likabehandlingsplaner i enlighet med förordningen.

Skolverket bedömer att följande övergripande brister på kommunnivå måste åtgärdas.

- Kommunens kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m).
- De likabehandlingsplaner som upprättats uppfyller inte de krav som ställs på sådana planer (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

I bilaga till beslutet anges sådana brister på skol- och verksamhetsnivå som måste åtgärdas.

Vidare bedömer Skolverket att följande övergripande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Kommunen bör analysera måluppfyllelsen i årskurs 5 samt vidta eventuella åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

2007-02-27

4 (4)

Dnr 53-2006:1476

- Kommunen bör arbeta för att utveckla uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling och att detta arbete fortsättningsvis omfattar samtliga ämnen.
- Grundskoleelevernas inflytande bör utvecklas så att de successivt och i allt större omfattning blir delaktiga och tar ansvar för sitt lärande.
- Kommunen bör arbeta med att för grundskoleeleverna förtydliga målen för utbildningen.
- Kommunen bör utveckla rutiner för hur information mellan förskola och hem utformas samt för genomförandet av utvecklingssamtal.
- Kommunen bör följa upp och utvärdera hur gruppernas storlek och sammansättning påverkar förskolornas möjligheter att bedriva en god pedagogisk verksamhet i enlighet med läroplanen för förskolan.
- Kommunen bör tillse att skälig hänsyn tas till vårdnadshavarnas önskemål om omsorgsform när kommunen erbjuder plats inom förskoleverksamheten.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Leif Aljered
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också deltagit undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg, enhetschefen Hans Larson samt juristen Alf Johansson.

Kopia till

Enligt fastställd sändlista

Bilaga

Förteckning över skolor och verksamheter där Skolverket kräver åtgärder.

Följande brister vid respektive skola eller verksamhet måste åtgärdas

Snörrumskolan

- Skolan erbjuder inte elevens val (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).

Hagaskolan

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Förskoleverksamheten

- Barn med annat modersmål än svenska ges inte möjlighet att utveckla sitt modersmål i kommunens förskolor (avsnitt 1 i 1998 års läroplan för förskolan).

Vuxenutbildningen

- Vuxenutbildningens kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Utbildningsinspektion i Dals-Eds kommun

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	5
Bedömning av genomförandet.....	9
Bedömning av förutsättningarna	16

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten inom förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen och vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun.

Skolverket sände den 27 april 2006 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Kommunens styrelse och centrala förvaltning för verksamheterna och samtliga skolor har besökts under perioden den 5 september t.o.m. den 19 oktober 2006. De ansvariga inspektörerna framgår i slutet av denna rapport.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet och övriga verksamheter. Närmare information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se /Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

De rekommendationer och krav på åtgärder som inspektörerna anger i den sammanfattande bedömningen i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen.

Denna skriftliga rapport kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen, skolorna och verksamheterna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som inspektörerna samlat in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundas även på annan

information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Dals-Eds kommun genomfördes intervjuer med representanter för den politiska ledningen, förvaltningsledningen, skolledningen vid respektive skola, personal, elever och vuxenstuderande samt föräldrar med barn inom förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, förskoleklassen och grundskolan. Samtliga grundskolor, gymnasieskolor och vuxenutbildningen har besökts. Inspektörerna besökte också förskolor och fritidshem i kommunen. På skolorna har intervjuer genomförts med skolledningen samt representanter för elever, lärare och föräldrar. Vidare har intervjuer genomförts med representanter för föräldrar, personal och chefer för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Inspektionen av de kommunala skolorna redovisas i separata skolrapporter.

Företrädare för kommunen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifterna i rapporten.

Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen

Verksamhetsform	Antal barn/elever/studerande
Förskoleverksamhet	205
Skolbarnsomsorg	112
Förskoleklass	50
Grundskola	503
Obligatorisk särskola	9
Gymnasieskola	140
Gymnasiesärskola	27
Kommunal vuxenutbildning	70
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvux	1
Svenskundervisning för invandrare, sfi	14

Dals-Eds kommun har cirka 5000 invånare och är belägen invid sjöarna Stora och Lilla Le, de vackra fjordlika vattnen med de milsvida vyerna. Samhället Ed ligger mellan de båda sjöarna på en geologiskt intressant strandterrass från istiden. I kommunen finns inte mindre än 440 sjöar, Tresticklans nationalpark och flera naturreservat. Dals-Ed är gränskommun till Norge och närmsta större stad är Halden, som ligger 6 mil från samhället Ed. Till Bengtsfors är det ca 3,5 mil. Dals-Ed har järnvägsförbindelse med Oslo och Göteborg och tåget stannar i Dals-Ed flera gånger om dagen.

Utbildningsverksamheten är organiserad på följande sätt i Dals-Eds kommun. Det finns en fokusnämnd som har ansvar för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Till fokusnämndens ansvarsområde hör också kulturskola, ungdomsgård och övrig fritids- och kulturverksamhet. I kommunen finns en förvaltning, fokusförvaltningen, med en chef som har en anställning motsvarande 60 procent. Verksamheten är organiserad i fem olika områden. Ett område är förskola med tre enheter i kommunen för barn som är 1–5 år. Ett annat område är Snörrumskolans Ro (rektorsområde) med grundskola årskurserna 1–3, förskoleklass och fritidshem. Det finns också Hagaskolans Ro (rektorsområde) för årskurserna 4–9

samt gymnasieskola, Utsiktens gymnasium inklusive gymnasiesärskola samt kommunal vuxenutbildning. Det finns en förskolechef för förskolenheterna. Varje rektorsområde och Utsiktens gymnasium har var sin rektor. I kommunens egen gymnasieskola studerar 10 procent av ungdomarna i kommunen och i närbelägna gymnasieskolor 90 procent. Vuxenutbildningen i kommunen genomförs organisatoriskt i samverkan med vuxenutbildningen i Bengtsfors kommun. Rektorn för vuxenutbildningen i Dals-Ed har en tjänst motsvarande 30 procent av en heltid. Rektorn är också chef för vuxenutbildningen i Bengtsfors kommun. Vuxenutbildningen i kommunen omfattar grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, sfi, sårsvux och uppdragsutbildning. Kommunens vuxenutbildning är förlagd till ändamålsenliga lokaler i kommunens Utvecklingscentrum, där kontaktpersoner för det lokala näringslivet och arbetsförmedling finns tillgängliga för de studerande.

Det finns ett elevhälsoteam, som är verksamma vid förskolorna, grundskolorna och gymnasiet. I teamet ingår specialpedagog, talpedagog, sjuksköterska och elevassistenter.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen och övriga skolförfattningar. Inspektionen avser verksamhetens resultat, genomförandet av verksamheten och några av förutsättningarna för lärandet.

Skolverket bedömer att kommunen i huvudsak genomför förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och utbildning i de obligatoriska och frivilliga skolformerna i enlighet med de nationella målen och kraven. De avgränsade brister som inspektionen funnit i skolorna framgår i bifogade skolrapporter och delvis i denna rapport.

Dals-Eds kommun har goda förutsättningar att utveckla sin verksamhet så att de nationella målen nås. Kommunen har goda resurser i form av relativt hög personaltäthet i grundskolan samt erfaren personal med i huvudsak adekvat utbildning. Merparten av lokalerna i kommunens skolor är renoverade, ändamålsenligt disponerade och underhållna vilket bidrar till fungerande lärandemiljöer.

Vuxenutbildningen finner överlag individuella lösningar som är anpassade för de studerande på ett flexibelt sätt. Ett ambitiöst arbete, som kännetecknas av nytänkande, utförs för att utforma en bra vuxenutbildning. Skolverket bedömer att de vuxenstuderande i Dals-Eds kommun har god tillgång till utbildning som är anpassad till den enskildes behov av studietakt, tid och studieform.

En tydlig och förtroendefull styrning och ledning är viktig i kommunens fortsatta arbete för att förbättra måluppfyllelsen. Beslut och direktiv från fokusnämnden och förvaltningen uppfattas på skolnivå som både styrande och stödjande. Föräldrar och personal anser emellertid att ansvarsfördelningen mellan de förtroendevalda och rektorer inklusive förvaltningschef ytterligare kan tydliggöras. Sammantaget är dock samverkan mellan verksamheterna och de olika ledningsnivåerna i Dals-Eds kommun god.

Kommunen bör arbeta för att ha bättre framförhållning avseende tillgången till förskoleplatser. Huvudmannen bör utveckla rutiner för hur information mellan

förskola och hem kan förbättras. Likaså bör kommunen utveckla sina rutiner för utvecklingssamtal i förskolan. Kommunen bör utveckla åtgärder i förskolan så att barn med annat modersmål än svenska kan utveckla sitt modersmål.

Inom grundskolorna bör uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik fördjupas. Vidare bör kommunen skapa rutiner för gemensamma diskussioner och analyser för likvärdig bedömning och betygssättning av gymnasieskolans kurser avseende slutbetyg på olika kurser och på de nationellt genomförda ämnesproven. Kommunen bör skaffa sig kännedom om flickors och pojkars resultat avseende måluppfyllelsen i olika ämnen. Det finns behov från lärare i de lägre årskurserna att fortsätta den pedagogiska diskussionen från förskoleklass t.o.m. årskurs 9.

Grundskoleelevernas medvetenhet om målen för verksamheten är enligt Skolverket mycket varierande. Kommunen bör därför arbeta för att öka grundskoleelevernas kännedom om kursplanernas mål oberoende av ämne och lärare samt om läroplanens mål.

Skolverket ser vid inspektionstillfället i grundskolorna inga tydliga exempel på att eleverna varit delaktiga i planering och upplägg av undervisningen. Enligt intentionerna i Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94, skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att de i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Skolverket bedömer att elevernas inflytande över sitt lärande bör utvecklas framför allt i grundskolan.

Skolverket bedömer att kommunen måste säkerställa att alla elever erbjuds elevens val enligt författningarna.

Skolverket bedömer att den av kommunen och någon av skolorna upprättad kvalitetsredovisning ej helt uppfyller förordningens krav. En kortfattad kvalitetsredovisning för vuxenutbildningen har upprättats 2005, men den uppfyller inte förordningens krav. Dessförinnan har vuxenutbildningen inte upprättat några kvalitetsredovisningar. Likaså saknas uppgifter om fritidshemmets verksamhet och måluppfyllelse i Snörrumskolans kvalitetsredovisning. Kommunen bör stimulera och stödja kvalitets- och utvecklingsarbetet, så att det ges en tydlig struktur för arbete med mål, planering och utvärdering av måluppfyllelsen i såväl förskoleverksamheten och skolbarnsomsorg som skolverksamhet. Arbetet bör förankras i verksamheterna och ha en tydlig koppling till det nationella uppdraget i läroplaner och kursplaner.

I Dals Eds kommun pågår ett utvecklingsarbete för att ta fram en gemensam grund till likabehandlingsplan för att underlätta framtagandet av en likabehandlingsplan ute i skolorna. Vid inspektionstillfället har skolorna likabehandlingsplaner men de motsvarar inte sådana likabehandlingsplaner som den nya lagen kräver. Skolverket bedömer att kommunen bör säkerställa att skolorna upprättar likabehandlingsplaner i enlighet med förordningen.

I Skolverkets beslut finns närmare redovisat övergripande brister i kommunen, brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområden) samt kommunövergripande områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden).

I skolrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden på skol- och verksamhetsnivå avseende kvaliteten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om barnen och eleverna i de olika verksamheterna utvecklas och når kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet, särskilt angivna i skollagen, läroplanerna för förskolan (Lpfö 98), det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) och det frivilliga skolväsendet (Lpf 94), de nationella kursplanerna och programmålen.

Förskoleverksamheten

Bedömningarna av förskoleverksamheten i Dals-Eds kommun grundar sig på intervjuer med fokusförvaltningens chef, rektorer, personal och övriga kontakter med föräldrar som har barn i någon av kommunens förskolor, samt insänd dokumentation.

Vid intervjuer framhåller personalen att de lägger stor vikt vid att planera verksamheten utifrån barnens behov och att stimulera barnens lek och skapande förmåga. Genom olika uttrycksformer främjar de ett lustfyllt lärande exempelvis genom temaarbete. Föräldrar ger i intervjuer uttryck för en positiv erfarenhet av samarbetet med förskolans personal och ett stort förtroende för personalen. De känner sig trygga när barnen är på förskolan, i vetskap om att barnen trivs och blir väl bemötta. Inspektörerna uppfattar också att barnen känner sig trygga och trivs i förskoleverksamheten. Barnen ges också möjlighet att utveckla språklig medvetenhet och förståelse för grundläggande matematiska begrepp. I november 2005 genomfördes en undersökning där barn i åldrarna 3-5 år samt deras föräldrar besvarade en enkät. Den visar att över 90 procent av barnen trivs i sin förskola och att de tycker de har bra kompisar. Vidare är de nöjda med sina lärare samt tycker att de lär sig nya saker. Barnen upplever ibland att det är svårt att få vara i fred när de behöver det. Enkätundersökningen omfattade även verksamheten hos dagbarnvårdarna. Den visar att barnen och föräldrarna är nöjda med den verksamheten.

Inspektörernas bedömning, är att barnen i förskolan, i enlighet med läroplanen för förskolan, erbjuds en pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet.

Skolbarnsomsorgen

Personalen upplever att barnen under fritidshemstiden är trygga. De barn inspektörerna möter berättar att de trivs och tycker om sitt fritidshem. Inspektörernas intryck är att personalen är lyhörd och lyssnar på barnen och att de ger eleverna en meningsfull fritid och stöd i deras utveckling. Personalen poängterar vikten av att barnen känner att det är på deras fritid de vistas i fritidshemmet. Personalen uppger att de arbetar mycket med att utveckla barnens förmåga att visa hänsyn. De berättar att barnen visar förståelse för varandras olikheter. I skolans kvalitetsredovisning redovisas en enkätundersökning som tar upp barnens trivsel på fritids. 78 procent av barnen trivs i sitt fritidshem och det stora flertalet tycker att de har bra kamrater på fritids. Föräldrarna är också enligt undersökningen nöjda. Ett utvecklingsområde som anges utifrån enkäten är barnens inflytande. I kvalitetsredovisningen påpekas det att det är viktigt att balansera pedagogernas styrning och elevernas frihet. Några föräldrar efterlyste

samverkan mellan skola och fritidshem för eleverna som går i Hagaskolan och som har sin fritidshemplats på kommunens enda fritidshem vid Snörrumskolan.

Barn som önskar plats i något av kommunens fritidshem eller i familjedaghem har fått detta.

Inspektörerna bedömer dock att resultaten av verksamheten i skolbarnsomsorgen inte är synliggjorda och kan därför inte bilda sig en uppfattning om dessa resultat.

Grundskola

För utvärdering och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling används i grundskolan de nationella proven i årskurserna 5 och 9, samt diagnostiska prov och annat utvärderingsmaterial. Betyg sätts i slutet av varje termin i årskurs 8 och 9. Arbete med portfolio och andra elevarbeten förekommer från årskurs 1 t.o.m. årskurs 9. En genomgående tendens i kommunens skolor är att den systematiska uppföljningen och utvärdering är koncentrerad till ämnena svenska, matematik och engelska. Med undantag för enskilda lärare och arbetslag redovisas inte någon systematisk uppföljning och analys av kunskapsutvecklingen i skolans övriga ämnen. De begränsningar i uppföljning som nämns ovan kan medföra att varken skolledare eller politiker får kännedom om resultaten och därmed inte heller kan vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra resultaten. Inspektörerna bedömer därför att kommunen måste arbeta för att grundskolorna utvecklar uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling och att detta arbete fortsättningsvis omfattar samtliga ämnen även i årskurser där man inte får betyg.

Arbetet med att upprätta individuella utvecklingsplaner (IUP) för varje enskild elev har nu genomförts vid kommunens grundskolor. I Dals-Ed har således alla elever en individuell utvecklingsplan.

I kommunens kvalitetsredovisning finns årligen en sammanställning av resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 (se tabell 1).

Tabell 1. *Andelen elever (procent) Hagaskolan som nått målen vid nationella ämnesprov i årskurs 5 år 2004 och 2005.*

Hagaskolan	Svenska		Engelska		Matematik	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Andel elever	97	82	96	88	96	86

Källa: Kvalitetsredovisning 2005 Hagaskolan.

Av tabellen framgår att andelen elever som nått målen varierar mellan år 2004 och 2005. Varför resultaten var bättre 2004 än 2005 framgår inte av kvalitetsredovisningarna. Inspektörerna noterar att skolan inte har redovisat analyser av resultaten och variationen i dessa resultat. Inspektörerna bedömer att kommunen bör analysera måluppfyllelsen i årskurs 5 samt vidta eventuella åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Tabell 2. *Andelen elever (procent) som nått målen vid de nationella ämnesproven i årskurs 9 år 2005, samt andelen elever som nått minst betyget godkänd i sitt slutbetyg år 2005.*

	Svenska	Matematik	Engelska
Nationella prov	100	100	94
Betyg	99	96	96

Källor: Kvalitetsredovisning 2005 Hagaskolan och kommunens kvalitetsredovisning 2005.

Meritvärdet för Hagaskolans elever år 2005 var 213,6¹ vilket ligger högre än riksgenomsnittet som 2005 var 206,3. Läsåret 2004/05 var 93,6 procent av eleverna i årskurs 9 i behöriga att söka ett nationellt gymnasieprogram, vilket var högre än övriga riket, vars andel var 89,2. Läsåret 2006 var meritvärdet för Hagaskolan 214,7 vilket också ligger högre än riksgenomsnittet som var 206,8. Elever som 2006 var behöriga till nationellt program var 93,3 och riksgenomsnittet var 89,5.

Det finns inga uppgifter i skolornas kvalitetsredovisningar om de samlade resultaten för pojkar respektive flickor i årskurs 9. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet anges att skolan skall klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. När undervisningen planeras utifrån de nationella kursplanernas mål att stäva mot samt mål att uppnå ökar elevernas möjligheter att bli delaktiga i utbildningen och att förstå vilka kunskaper den skall leda till. Utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna gör är intrycket att eleverna överlag i kommunens grundskolor endast i liten omfattning är medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Intervjuer och besök i verksamheten visar att eleverna i Dals-Eds kommun inte är helt medvetna om att de kan och har möjlighet att påverka sin skolsituation. Det framkommer att elevernas inflytande över utbildningen är beroende på ämne och lärare. Inspektörerna bedömer att kommunen bör arbeta för att öka elevernas inflytande i grundskolan.

Att skolan är tydlig med att klargöra mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers möjlighet till inflytande och påverkan. Inspektörerna bedömer att kommunen bör arbeta för att tydliggöra målen i läroplan och kursplaner för eleverna i grundskolan.

Intervjuer med personal och elever visar att skolorna i Dals-Eds kommun arbetar med värdegrundsfrågor vilket resulterar i att mobbning och annan kränkande behandling är ovanlig. Inspektörerna uppfattar att eleverna känner sig trygga i sin skolmiljö och utvecklar normer och värden i enlighet med läroplanen.

Särskolan

I läroplanen och i särskolans kursplaner anges mål för utbildningen. I kvalitetsredovisningar från de skolor i kommunen som har ansvar för obligatoriska särskolan nämns inget eller mycket lite om måluppfyllelsen i särskolans verksamheter. Samtliga elever i särskolan har individuella utvecklings/studieplaner där elevernas kunskaper och utveckling beskrivs, följs upp och analyseras.

¹ Genomsnittlig betygs-poäng: Alla betygssatta kurser är medräknade, kursens poäng har multiplicerats med vikt för betyg (IG=0, G=10, VG=15, MVG=20) samt dividerats med poängsumman för respektive nationellt program. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

Gymnasieskola

I Utsiktens gymnasieskola nådde eleverna, enligt Skolverkets betygsstatistik för 2005, kunskapsresultat i nivå med genomsnittet i riket. Den genomsnittliga betygs-poängen vid Utsiktens gymnasieskola var 13,8 och i riket 14,1. Elever som är behöriga till högskolestudier och som har slutbetyg inom 4 år motsvarar riksgenomsnittet. Gymnasieeleverna i Dals-Eds kommun nådde grundläggande behörighet till högskolestudier i ungefärlig nivå med genomsnittet i riket. Inspektörerna bedömer att Utsiktens gymnasieskola visar på kunskapsresultat som motsvarar riksgenomsnittet. Av tabell 3 framgår också att en stor andel av eleverna hade reducerade eller utökade program jämfört med riket. Gymnasieskolan bör utreda varför andelen elever med reducerade och utökade program är så stort, vilket framgår av rapporten för gymnasieskolan. I kvalitetsredovisningen från Utsiktens gymnasium finns statistik redovisad avseende slutbetyg i gymnasieskolans olika kurser. Någon redovisning av resultaten på nationella prov finns inte vare sig i kvalitetsredovisningen från Utsiktens gymnasieskola eller kommunens kvalitetsredovisning.

Tabell 3. *Utbildningsresultat vid gymnasieskolan i Dals-Eds kommun jämfört med riket 2005.*

	Andel (i procent) elever med reducerat program	Andel (i procent) elever med utökat program	Andel (i procent) elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola	Andel (i procent) nybörjare 2001 som fullföljde utbildningen inom 4 år totalt	Genomsnittlig betygs-poäng 2005
Dals-Ed	24	34	86	81	13,8
Riket	6	24	89	82	14,1

Källa: Skolverkets betygsstatistik.

På Utsiktens gymnasieskola finns ett specialutformat program, turismledarprogrammet (TL) och gymnasiesärskola. Gymnasieskolans individuella program fungerar väl. De flesta eleverna studerar på PRIV (Programinriktat individuellt program) med inriktning mot det specialutformade turismledarprogrammet (TL). Lärarna vid Utsiktens gymnasiesärskola bedömer att de flesta elever har förmåga att delta i demokratiska processer och att hantera demokratifrågor, livsfrågor, etiska dilemman och att de respekterar människors lika värde. Eleverna på turismledarprogrammet anger i intervjuer att de tycker att skolan har funnit respektfulla samverkansformer mellan turismledarprogrammet och gymnasiesärskolan. Det framkommer vid samtalen och besöken att gymnasieeleverna upplever miljön i skolan, fysiskt och psykosocialt trygg och att de blir behandlade med respekt och att deras synpunkter ofta tas tillvara. Inspektörerna bedömer att skolan tillsammans med personalen på turismledarprogrammet och gymnasiesärskolan når goda resultat i sitt värdegrundsarbete.

Flertalet elever inom gymnasiesärskolans specialutformade program och individuella program är på god väg att nå de kunskapsmål som finns formulerade i de individuella studieplanerna. Först nästa läsår har gymnasiesärskolans elever slutfört hela utbildningen på det specialutformade programmet Barn – Omsorg–Service. Lärarna bedömer att gymnasiesärskolans elever efter fullgjord utbildning kommer att nå god måluppfyllelse.

Vuxenutbildning

Det finns en mycket kortfattad kvalitetsredovisning upprättad för vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun. I en bifogad enkät till kvalitetsredovisningen för vuxenutbildningen 2005 gällande de insatser som vuxenutbildningen har gjort för nyinskrivna deltagare, ger deltagarna höga betyg för vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun gällande bl.a. upprättandet av individuella studieplaner, kvaliteten på undervisningen och de förväntningar som deltagarna ger uttryck för efter genomförd utbildning. Deltagarna anser att utbildarnas kompetens inom ämnesområdet är mycket hög och de anser att utbildarna har mycket god förmåga att lära ut. Av intervjuer med lärare och studerande i vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun framgår att både lärare och deltagare är positiva till hur verksamheten är organiserad i kommunen. Deltagarna är mycket nöjda med utbildningsmiljön och de uttrycker sig mycket positivt om det bemötande de fått under utbildningstiden i vuxenutbildningen. Vid besök på vuxenutbildningen kan inspektörerna konstatera att lärandemiljön är god såväl avseende kunskapsutveckling som arbete med normer och värden. Rektorn uppger att vuxenutbildningen har god måluppfyllelse avseende kunskaper. Inspektörerna bedömer att det saknas en sammanställd analys av utbildningsresultaten för utbildning för vuxna.

Sammanfattning

Inspektörernas bedömning är att barnen i förskolan, i enlighet med läroplanen för förskolan, erbjuds en pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet.

Såväl elever som studerande inom barn- och ungdomsutbildningen och vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun utvecklar normer och värden i enlighet med målen för respektive utbildning.

Andelen elever med reducerat eller utökat program är stor i jämförelse med riket på Utsiktens gymnasieskola.

Eleverna och de studerande i Dals-Eds kommun utvecklar i huvudsak kunskaper i enlighet med målen för respektive utbildning. Kommunen bör dock analysera kunskapsresultaten och variationerna i måluppfyllelsen för på de nationella ämnesproven i årskurs 5 och varför nedgången i resultaten uppstått samt vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Inom grundskolan bör kommunen arbeta för att utveckla uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling till att omfatta samtliga ämnen och alla årskurser. Vidare bör kommunen arbeta för att öka elevernas kännedom om kursplanernas mål i grundskolan och arbeta för att öka eleverna möjlighet till inflytande i sin utbildning.

Det saknas en sammanställd analys av utbildningsresultaten för utbildningen för vuxna

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat ledningen av verksamheten och den interna kommunikationen, kvalitetsarbetet, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning. Bedömningen av kvaliteten inom dessa

områden görs utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Ledning av verksamheten och intern kommunikation

Fokusnämnden ansvarar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen samt vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun. Ansvariga politiker i fokusnämnden besöker under läsåret olika verksamheter i kommunen för att skapa sig en bild av den verksamhet de ansvarar för.

Inom fokusförvaltningen finns förvaltningschef, förvaltningsekonom och assistent. Några gånger per läsår träffas ansvariga från nämnd och förvaltning fackliga företrädare och rektorer för de olika skolenheterna. Förvaltningsledningen träffar mer regelbundet rektorerna och förskolechefen för fortlöpande diskussioner kring gemensamma frågor som skolutveckling och budgetfrågor, vilket enligt inspektörernas bedömning leder till att förvaltningschefen är väl förtrogen med arbetet på de olika skolorna och har god kontroll över verksamheten. Inspektörernas uppfattning är att den interna kommunikationen mellan de olika ledningsnivåerna inom den kommunala organisationen är väl fungerande.

Förskoleenheten som omfattar förskoleverksamheten för barn från 1-5 år har en förskolechef. Varje skola har en rektor och Hagaskolan har även en biträtande rektor. I intervjuer med förskolechefen och rektorerna framkommer en i stort sett total enighet om att man har ett gemensamt ansvar för verksamheten och att man är medvetna om ansvarsfördelningen. Av intervjuer med personal och föräldrar framgår att de inte upplever ansvarsfördelningen lika tydlig. Detta gäller framför allt ansvarsfördelningen mellan de förtroendevalda å ena sidan och förvaltningschef och rektorer å den andra sidan. Föräldrar och personal uppger att det är svårt att få klarhet i kommunens riktlinjer i vissa frågor t.ex. ekonomi- och resursfrågor. Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att kommunen bör arbeta för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan de förtroendevalda och de kommunala tjänstemännen.

För organisation av utbildning och för mottagning av elever i obligatoriska särskolan, gymnasiesärskolan och särvux ansvarar en av Hagaskolans speciallärare.

Likabehandlingsplaner

Skolverket vill uppmärksamma kommunen på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål. Enligt lagen skall huvudmannen eller den huvudmannen bestämma se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet.

Enligt förvaltningschefen gav förvaltningen rektorerna och förskolechefen i uppdrag att arbeta fram ett underlag som skulle utgöra grunden för skolornas respektive förskolornas likabehandlingsplaner. Ett sådant underlag färdigställdes den 15 juni 2006. Skolorna och förskolorna har upprättat likabehandlingsplaner som bygger på nämnda underlag. Inspektörerna kan inte finna att huvudmannen formellt överlåtit ansvaret till någon eller några att se till att det finns en likabehandlingsplan för respektive verksamhet, varför ansvaret ligger kvar hos huvudmannen. Inspektörerna har tagit del av skolornas likabehand-

lingsplaner men dock inga för skolbarnsomsorgen respektive förskoleverksamheten. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanerna för kommunens skolor inte motsvarar kraven i den nya lagen. Detta beskrivs närmare i skolrapporterna.

Inom vuxenutbildningen har upprättats en plan mot kränkande behandling som tar sin utgångspunkt i den nya lagen. Planen uppfyller dock inte de krav som ställs på en likabehandlingsplan i den nya lagen. Den omfattar inte tydligt diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen saknar till stora delar bl.a. en översikt över de insatser som behövs för att dels främja elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, dels förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Uppgifter saknas om vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året liksom uppgift om hur händelser och åtgärder skall dokumenteras. Planen är gemensam för hela vuxenutbildningen och de olika verksamheterna går inte att urskilja i planen. Planen benämns plan mot kränkande behandling och inte som den skall, likabehandlingsplan.

Systematiskt kvalitetsarbete

Varje skolenhet i Dals-Eds kommun utformar sin egen arbetsplan som utgår från fokusnämndens verksamhetsplan, fastställd i kommunfullmäktige den 24 mars 2004, och de nationella styrdokumentet. I arbetsplanerna framgår hur arbetet vid de olika skolenheterna ska utformas så att det skapas förutsättningar för att nå målen för verksamheten. I verksamhetsplanen finns ett kapitel om hur uppföljning och utvärdering skall äga rum i kommunen. Här finns en ansvarsfördelning mellan verksamhetschef (förskolechef och rektorer), förvaltning och pedagoger. Verksamhetscheferna d.v.s. rektorer och förskolechef skall årligen senast i februari månad i en verksamhetsberättelse göra en bedömning av hur det egna området når de nationella och kommunala målen och vilka åtgärder för ökad måluppfyllelse som genomförts.

Personalen i förskolan utvärderar verksamheten i slutet av vårterminen. De använder sig av Skolverkets skattningsverktyg BRUK (Bedömning, reflektion, utvärdering och kvalitet). Därefter gör förskolechefen en sammanställning till en kvalitetsredovisning. Den innehåller mål, resultat, analys och åtgärder för utveckling. Enligt personal och förskolechef är det svårt att få tid till fortlöpande uppföljningar av verksamheten under läsåret. Koppling mellan arbetsplanens mål och kvalitetsredovisningen är otydlig. Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att kvalitetsarbetet bör utvecklas i detta avseende.

Kvalitetsredovisningar för år 2005 har i stort upprättats i enlighet med förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. för Snörrumskolan och Utsiktens gymnasieskola. Snörrumskolans kvalitetsredovisning saknar uppgifter om vilka mål och åtgärder som formulerats för fritidshemsverksamheten. Inspektörerna vill påpeka att kommunen bör ta ett större ansvar över uppföljningen inom denna verksamhet. Fr.o.m. den 15 augusti 2005 stadgar förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. att varje kommunalt bedrivet fritidshem årligen skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning.

Kvalitetsredovisningen för år 2005 för den kommunala vuxenutbildningen kan utvecklas tydligare genom att även innehålla de åtgärder som bör göras för att ytterligare höja måluppfyllelsen. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisning

i den kommunala vuxenutbildningen inte har upprättats i enlighet med förordningen.

En kvalitetsredovisning för kommunen finns upprättad för 2004 och 2005. Kommunens kvalitetsredovisning omfattar en bedömning av skolornas kvalitetsredovisningar med kapitel om pedagogisk verksamhet, särskilda stödinsatser, samverkan mellan skola och hem, styrning och ledning samt bedömningar och betyg. Kommunens kvalitetsredovisning uppfyller enligt inspektörernas bedömning de krav som författningarna ställer med undantag av att den inget upptar om vuxenutbildningens resultat och vilka åtgärder som skall vidtas för att öka måluppfyllelsen i vuxenutbildningen. I den kommunala kvalitetsredovisningen finns endast ett mindre avsnitt om fritidshemmen. Kommunen bör i större utsträckning, i enlighet med förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m., redovisa målen för fritidshemmen och hur dessa uppnåtts.

Förskoleverksamhet

Samverkan med föräldrar

Föräldrarna är nöjda med den dagliga kontakten med personalen. De intervjuade föräldrarna anser att personalen behandlar föräldrarna respektfullt, är välkomnande och är lyhörd för synpunkter och frågor. Utvecklingssamtal genomförs en eller två gånger per år. Vid någon avdelning har det dock varit mer sällan. Föräldrar som haft utvecklingssamtal uppger att de är väl underbyggda. Föräldrar framhåller dock att de skulle vilja ha mer fortlöpande information om den dagliga verksamheten och om målen i läroplanen. Inspektörerna bedömer att det i allmänhet råder en god och tillitsfull relation mellan personal och föräldrar.

I en enkätundersökning som genomfördes i november 2005 framgår att föräldrarna är nöjda med kontakten de har med personalen. Där framgår också en osäkerhet när de gäller utvecklingssamtalen. En del föräldrar vet inte om de skall tacka ja till erbjudandet om samtal. Detta år kommer alla enligt förskolechefen att få en anvisad tid för utvecklingssamtal. För att utveckla föräldrasamverkan ytterligare finns enligt förskolechefen tankar på att utveckla ett föräldraråd. Inspektörerna bedömer att kommunen bör utveckla rutiner för hur information mellan förskola och hem utformas samt för genomförandet av utvecklingssamtal.

Inspektörerna noterar att kommunen inte har några rutiner för klagomålshandling. Föräldrar uppger att de tar kontakt med chefer eller med andra tjänstemän eller politiker.

Pedagogisk verksamhet

Förskolornas arbetsplan tar upp målsättningar angående inskolning, måltider, hygien, utveckling och lärande, språk, matematik m.m. Inspektörerna bedömer att omsorg, fostran och lärande bildar en helhet i den dagliga verksamheten.

Såväl personal som ledning ger uttryck för en helhetssyn på barns utveckling och lärande. Det görs många anpassningar för att barnen skall känna sig trygga och för att olika behov skall kunna tillgodoses inom förskoleverksamheten. Inspektörerna bedömer att planeringen av den dagliga verksamheten utgår från att barnen skall få en väl avvägd dagsrytm.

Samtliga avdelningar arbetar temainriktat. Temat natur och miljö är uppskattat av barn och föräldrar. Personalen dokumenterar barnens utveckling med hjälp

av individuell utvecklingsplan. En gemensam modell är framtagen för samtliga barn/elever i kommunen.

Förskolan skall, enligt läroplanen för förskolan, medverka till att barn med annat modersmål än svenska utvecklar såväl sitt modersmål som det svenska språket. Inspektörerna bedömer att förskoleverksamheten medverkar till att barnen utvecklar det svenska språket men att barnen inte får möjlighet att utveckla sitt modersmål. Inspektörerna bedömer att kommunen måste medverka till att barnen med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål i förskolan.

Skolbarnsomsorg

För skolbarnsomsorgens och skolans gemensamma verksamhet finns nedbrutna s.k. arbetsmål. Där framgår att det är viktigt att se till helheten och att samverkan sker mellan de olika verksamhetsformerna. Däremot tas inte skolbarnsomsorgens specifika mål upp, exempelvis skapande av en meningsfull fritid. Enligt personalen görs inga regelbundna uppföljningar av den verksamheten fortlöpande under året. Se avsnittet ovan om systematiskt kvalitetsarbete.

Barn- och ungdomsutbildning

I kommunens skolor bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna skall känna sig trygga. Särskilt i årskurserna 1–3, arbetar man aktivt med värdegrundsfrågorna och utvecklar på så sätt en trygg miljö. I skolorna bedrivs på olika sätt arbete för att motverka alla former av kränkande behandling.

I kommunen pågår ett projekt om entreprenörskap. Enligt kommunens övergripande mål, ”Riktlinjer och planer för årsbudget 2006 om stabil tillväxt och arbete”, skall entreprenörskap och innovation genomsyra all utbildning från förskola till högskola. Projektet skall öka elevernas nyfikenhet, kreativitet, upptäckarlust och problemlösningsförmåga. Dessa mål finns också i läroplanen. Inspektörernas intryck är dock att dessa aktiviteter ännu inte genomsyrar verksamheterna. Inspektörerna ser få tillfällen då eleverna får utveckla dessa förmågor.

Enligt intentionerna i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet skall eleverna genom att delta i planering och utvärderingar utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Inspektörerna har svårt att vid inspektionstillfället i grundskolorna se exempel på att eleverna varit delaktiga i planering och upplägg av undervisningen. Inspektörerna bedömer att elevernas delaktighet i planering och utvärdering bör utvecklas i kommunens grundskolor.

I gymnasieskolan och vuxenutbildningen ger de studerande många exempel på hur de får vara med och planera och utvärdera undervisningen.

Inspektörerna vill poängtera att skolans uppdrag enligt läroplanerna är att främja lärande och det förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp och om vad som är viktig kunskap idag och imorgon. Lärarna i de lägre årskurserna efterlyser mer samarbete med lärarna i 4–9 skolan för att få information om hur de elever man haft ansvar för klarar att uppnå nya mål och vilka resultat eleverna når i de nationella proven. Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att det, trots det arbete som beskrivs under rubriken ”Betyg och bedömning” senare i denna rapport, finns ett behov i skolorna av att fortsätta diskutera pedagogiska frågor för att få en mer gemensam syn på lärandet från förskoleklass t.o.m. årskurs 9.

Individanpassning och särskilt stöd

Intervjuer med förskolepersonal visar att stöd ges till barn i förskolan som är i behov av stöd, och att det sker inom ramen för den ordinarie verksamheten. När behov uppstår kan personalen i viss mån få handledning av exempelvis specialpedagog, psykolog och talpedagog. Rutiner för överlämning mellan förskola och förskoleklass finns vilket enligt intervjuad personal ger barnen möjligheter att få stöd vid övergången till förskoleklassen.

Inom förskolan finns en språkpedagog anställd. Hon träffar samtliga barn i förskolan i olika grupper och får en god överblick över behovet i kommunen.

För barn i grundskolan i behov av särskilda stödåtgärder skrivs åtgärdsprogram.

För de elever som lämnar årskurs 2 finns rutiner för överlämnande mellan elevens tidigare skola och den nya. Eftersom eleverna fortfarande tillhör Snörumsskolans rektorsområde i årskurs 3 och eleverna har sina klassrum i en intilliggande paviljong vid Hagaskolan, fungerar inskolningen till den nya skolan bra. Inskolning till årskurs 4 blir odramatisk.

Vid grundskolorna arbetar man med att kartlägga vilket behov av särskilt stöd som finns inom verksamheten. Av inspektionen framgår att stödundervisningen i kommunen främst ges i ämnena svenska, matematik och engelska. Det finns även möjlighet att få stöd i andra ämnen, men arbetet med att organisera detta stöd är inte lika systematiserat och därför är det svårt för inspektörerna att bedöma huruvida de elever som behöver stödundervisning i andra ämnen än ovan nämnda också får detta. Inspektörerna vill i sammanhanget poängtera att det i grundskoleförordningen tydligt framgår att elevens rätt till särskilt stöd inte är begränsat till vissa ämnen.

I samband med elev- och personalintervjuer framkommer att möjligheterna till stöd är relativt gott på det specialutformade programmet i Utsiktens gymnasieskola. På skolan anordnas undervisning i form av extra stödundervisning i svenska, matematik och engelska. Lärarna uppger att de även kan ge stöd till elever i andra ämnen men att detta sker under ganska oorganiserade former.

Enligt rektorn ges deltagare stöd i alla kurser som erbjuds i vuxenutbildningen i Dals-Eds kommun.

Betyg och bedömning

I kommunen finns arbetsgrupper med representanter för de olika årskurserna i grundskolan som träffas ämnesvis för att underlätta övergångar och utveckla de lokala arbetsplanerna. Vid dessa tillfällen diskuterar lärarna kunskapssyn och gör bedömningar av hur kunskapsmålen nås för respektive årskurs utifrån ett 6 till 16-års perspektiv. Grupperna tolkar de nationella kursplanerna och gör lokala bearbetningar. Gemensamma riktlinjer finns också för vilka tester och prov som skall genomföras. Inspektörerna noterar att resultaten, se tabell sid. 7, i de nationella ämnesproven återspeglas i slutbetygen i ämnena svenska och engelska men att lärarnas bedömning av måluppfyllelsen i matematik skiljer sig något litet från resultaten av de nationella proven.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild grundskole- och särskolelev vid utvecklingsamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingsamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som

behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10. Skolorna i Dals-Eds kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Inspektörernas bedömning är att eleverna i grundskolan och särskolan har individuella utvecklingsplaner i enlighet med författningen.

Kommunen har ett övergripande ansvar för betygssättningen och att säkra betygens likvärdighet. Rektor och lärare ansvarar för arbetet med betygssättningen och att den följer nationella bestämmelser. Detta arbete kräver kontinuerliga insatser av flera slag. Inom grundskolorna bör uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik fördjupas. Vidare bör gymnasieskolan skapa rutiner för gemensamma diskussioner och analyser för likvärdig bedömning och betygssättning av gymnasieskolans kurser avseende slutbetyg på olika kurser och på de nationellt genomförda ämnesproven. (Se vidare Utsiktens gymnasieskolas rapport).

Vuxenutbildning

Undervisningen anpassas efter de studerandes behov och förutsättningar. Det finns mål formulerade för verksamheten t.ex. att kommunen skall svara för efterfrågade utbildningar för enskilda och företag med flexibla arbetsformer på grundläggande och gymnasial nivå. Enligt rektorn för vuxenutbildningen har kommunen tillsammans med övriga dalslandskommuner (Dalslandsvis) formulerat ett antal utvecklingsområden med distanspedagogik så att de studerande får studera på ett flexibelt sätt, till stora delar anpassat till de studerandes tidsresurser och lärtid och som ett komplement till traditionell klassrumsundervisning. De flesta utbildningar som äger rum inom den kommunala vuxenutbildningen är utbildningar som ordnas av externa utbildningsanordnare. De studerande som inspektörerna möter är engagerade i sitt arbete och mycket nöjda med undervisningen. De som studerar svenska för invandrare framhåller särskilt det goda stöd de får av sin lärare. Bedömning och betygssättning görs i samarbete inom regionen, Dalslandsvis. Gemensamma bedömningar görs också med de externa anordnarna i vuxenutbildningen. Studerande vid vuxenutbildningen känner väl till vilka mål de arbetar mot i de olika kurserna. Det gäller studerande såväl inom svenska för invandrare (sfi) som inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Nationella prov genomförs i svenska, engelska och matematik liksom nationella ämnesprov inom grundläggande vuxenutbildning. Lärarna framhåller att de nationella proven är ett bra stöd vid betygssättning. Inspektörerna bedömer att utbildningen för vuxna sker på ett flexibelt sätt och är anpassat efter de studerandes behov och förutsättningar.

Sammanfattning

Sammantaget bedömer inspektörerna att Dals-Eds kommun har en väl fungerande styrning och ledning men att ansvarfördelningen ytterligare kan förtydligas.

I Dals-Eds kommun finns likabehandlingsplaner för verksamheterna men dessa uppfyller inte de krav som den nya lagen anger.

Kommunens kvalitetsarbete är gott, men inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsarbete kan utvecklas ytterligare i enlighet med förordning om kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att kommunen bör utveckla rutiner för hur information mellan förskola och hem utformas samt rutiner för genomförandet av utvecklingsamtal.

Inspektörerna bedömer att kommunen måste medverka till att barnen med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål i förskolan.

Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande och delaktighet i planering och upplägg av sitt lärande bör utvecklas främst i kommunens grundskolor.

Lärarna i de lägre årskurserna i grundskolan efterlyser mer samarbete med lärarna i årskurserna 4–9. Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att det finns ett behov av att fortsätta diskutera pedagogiska frågor från förskoleklass t.o.m. årskurs 9.

I kommunen finns ett tydligt gemensamt förhållningssätt vad gäller elever i behov av särskilda stödåtgärder men det oklart om stöd ges i alla ämnen.

Eleverna har individuella utvecklingsplaner.

Gymnasieskolan saknar en systematisk uppföljning och analys av de samlade kunskapsresultaten avseende nationella prov och resultaten av slutbetygen.

Deltagare i den kommunala vuxenutbildningen ger utbildningen goda omdömen. Deltagarna får det stöd de behöver.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till likvärdig utbildning, information om utbildningen; resursfördelning samt materiella och personella resurser. Nationella bestämmelser i bl.a. skollagen är utgångspunkt för inspektörernas bedömningar.

Förskoleverksamheten

I Dals-Eds kommun finns det 3 kommunala förskolor med 7 avdelningar och 14 familjedaghem i september 2006. Den 1 februari 2007 öppnas en ny förskoleavdelning i kommunen. Totalt 205 barn har plats i förskoleverksamhet, varav 141 i förskola och 64 i familjedaghem. Det finns inte någon förskola i enskild regi. Andelen barn i kommunen med plats i förskoleverksamhet är för närvarande 78 procent. Enligt uppgifter från förskolechefen har antalet barn i förskolegrupperna varierat mellan 17 och 23 barn i september 2006. Det genomsnittliga antalet barn per avdelning var 20 barn, vilket var högre än riksgenomsnittet (17) år 2005. Inskrivna barn per anställd i förskolan var 6 vilket är högre än genomsnittet för riket (5,2) år 2005. Antalet inskrivna barn per anställd i familjedaghem var 5,4 vilket är något högre än riksgenomsnittet (5,1) år 2005.

Trycket på platser inom förskoleverksamheten är stor i kommunen. Efterfrågan på platser i förskolan är större än antalet tillgängliga platser. I väntan på plats i förskolan erbjuds barnen plats i familjedaghem vilket medför att föräldrarnas önskemål inte alltid kan tillgodoses. För föräldrar med arbetstider tidigare än kl.06.00 och senare än kl.18.00 hänvisas, enligt ett beslut i kommunen, till plats hos dagbarnvårdare.

Inspektörerna konstaterar att den verksamhet, som bedrivs hos dagbarnvårdare inte omfattas av läroplanen för förskolan och behöver därför inte ha en peda-

gogisk inriktning på samma sätt som i kommunens förskolor. Inspektörerna konstaterar vidare att antalet barn i förskolegrupperna avviker på ett negativt sätt i förhållande till riksgenomsnittet och bedömer att kommunen bör följa upp och utvärdera hur gruppernas storlek och sammansättning påverkar förskolornas möjligheter att bedriva en god pedagogisk verksamhet i enlighet med läroplanen för förskolan. Skälig hänsyn skall tas till vårdnadshavarnas önskemål om omsorgsform när kommunen erbjuder plats inom förskoleverksamheten. Kommunen bör tillse att denna bestämmelse följs när plats erbjuds eller planeras erbjudas.

Kommunen bedöms ha god kontroll över att barn i behov av särskilt stöd uppmärksammas och erbjuds plats i förskolan, bland annat genom samverkan med barnavårdscentralen. Kommunen ger aktuell information om tillgång, valmöjligheter och anmälan till plats samt regler för placering och avgifter.

Kommunen strävar efter att de som arbetar inom förskolan skall ha utbildning och erfarenhet så att barnens behov av omsorg och en god verksamhet kan tillgodoses. Förskoleavdelningarna har en grundbemanning av personal med pedagogisk högskoleinriktning inriktad mot barn i förskoleåldern. På vissa avdelningar finns annan fördelning av tjänster vilket innebär att den kompetensnivå som kommunen eftersträvar inte kan upprätthållas.

Förskolepersonalens utbildningsnivå ligger ändå över riksgenomsnittet för år 2004. Andelen med pedagogisk högskoleutbildning (förskollärare) är 68,5 procent och andelen personal med annan utbildning för barn är 31,5 procent.

Förskolorna har sina lokaler förlagda i friliggande hus eller i så kallade lägenhetsdaghem, ombyggda lägenheter som anpassats till förskoleverksamhet. Lokaler och utemiljöer bedöms av personalen delvis vara ändamålsenliga och säkra. Kommunen gör årligen en genomgång av risker och brister för att säkra en god miljö. Föräldrar i en av förskolorna uppger att de är oroliga när det gäller utemiljön och säkerheten på lekredskapen. Enligt uppgifter från förvaltningschefen finns medel avsatta för 2007 att höja kvaliteten på lekredskap och lärmiljöer i förskolan.

Skolbarnsomsorgen

Inspektionen visar att tillgången till skolbarnsomsorg i kommunen är god. Skolbarnsomsorg erbjuds till och med 12 års ålder. Fritidshem finns i Snörrums skola. En andel barn får sin skolbarnsomsorg tillgodosedd hos dagbarnvårdare. Cirka 50 procent av förskoleklassbarnen och barnen i årskurserna 1 och 2 är inskrivna i fritidshemsverksamheten. I skolan finns tre fritidshemsavdelningar. En för eleverna i årskurserna 1 och 2 och två för de yngre barnen. Cirka 30–35 barn är inskrivna i respektive grupp. Under eftermiddagen är två vuxna ansvariga per grupp fram till kl. 15.00. Enligt rektor och personal har besparingar gjorts inom skolbarnsomsorgen det senaste året. Lokaler och utemiljö är mycket fina och inbjuder till lek och olika aktiviteter. De materiella resurserna ger förutsättningar för att ge barnen en meningsfull fritid.

Barn- och ungdomsutbildning

Inspektionen visar att barn och ungdomar generellt har god tillgång till omsorg och utbildning.

Eleverna i grundskolans lägre årskurser har dock inte tillgång till elevens val vilket framgår av skolrapporten.

De flesta lärare är enligt förvaltningsledningen behöriga och undervisar till största delen i de ämnen de är utbildade för. Kompetensen hos lärare med utbildning efter 1985 tas inte tillvara eftersom skolorna i Dals-Eds kommun till viss del är organiserad i ”stadier”. Detta innebär att upp till och med årskurs 6 undervisas eleverna enligt ett klassläraresystem för att sedan i årskurs 7 möta lärare med olika ämneskompetenser.

Lärartätheten i gymnasieskolan avseende lärare med pedagogisk utbildning år 2005 var 4,7 lärare per 100 elever (6,1 var riksgenomsnittet året 2005) Gymnasieskolan hade år 2005 19,3 lärare varav 16,3 hade pedagogisk utbildning och tillsvidareanställning.

Eleverna i gymnasieskolan erbjuds den minsta garanterade undervisningstiden.

Inspektörerna har gått igenom ett urval av akter för elever mottagna i grundskolan och bedömer att det finns rutiner för mottagning i enlighet med författningarna.

Inspektörernas bedömer att både gymnasieskolans och grundskolans elever har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen.

Lokalerna vid kommunens skolor är enligt inspektörernas bedömning ändamålsenliga. Vissa undervisningslokaler i Hagaskolan är ganska slitna. Skolorna erbjuder en stimulerande utemiljö.

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen i Dals-Ed har karaktären av att vara ett lärcentrum, som lokalmässigt finns i anslutning till kommunens arbetsförmedling, Utvecklingscentrum. Det finns mål formulerade för verksamheten t.ex. att kommunen skall svara för efterfrågade utbildningar för enskilda och företag med flexibla arbetsformer på grundläggande och gymnasial nivå. Enligt rektorn för vuxenutbildningen har kommunen tillsammans med övriga dalslandskommuner (Dalslandsvä) formulerat ett antal utvecklingsområden med distanspedagogik så att de studerande får studera på ett flexibelt sätt som till stora delar passar med studerandes tidsresurser och lärostil som ett komplement till traditionell klassrumsundervisning. De flesta utbildningar som äger rum i Vuxenutbildningen är utbildningar som ordnas av externa utbildningsanordnare. I Dals-Ed genomförs ca 40 procent av kärnverksamheten av lärare som är anställda av Dals-Eds kommun. Lärarna kan genom sin samverkan i Dalslandsvä genomföra kurser med hjälp av konferenssystemet ”First Class”, genom vilket eleven på ett enkelt sätt i kan kommunicera med läraren.

Sammanfattning

Inspektionen visar att barn, ungdomar och vuxenstuderande generellt har god tillgång till omsorg och utbildning.

Inspektörerna bedömer dock att kommunen bör följa upp och utvärdera hur gruppernas storlek och sammansättning påverkar förskolornas möjligheter att bedriva en god pedagogisk verksamhet i enlighet med läroplanen för förskolan. Kommunen bör också utreda om skälighänsyn tas till vårdnadshavarnas önskemål om omsorgsform när plats erbjuds eller planeras erbjudas i förskoleverksamheten.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Leif Aljered

Mats Aronsson

Sonja Henriksson

Eva Wallentin

Utbildningsinspektion i Hagaskolan, grundskola årskurserna 4–9 samt grundsärskola årskurserna 7–9/10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hagaskolan den 5 och 6 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/ Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Dals-Eds kommun och Hagaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Hagaskolan intervjuades rektorer, lärare, elever samt föräldrar med elever i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även and-

ra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Hagaskolan	Antal elever
Grundskola	236
Obligatorisk särskola	9

Utbildningen vid Hagaskolan omfattar årskurserna 4–9 i grundskolan och årskurserna 7–9/10 i grundsärskolan. Få elever har annat modersmål än svenska.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Hagaskolan består av flera byggnader i centrala Dals-Ed. I skolan finns bibliotek med heltidsanställd personal.

Hagaskolan har sedan den 1 januari 2006 en ny ledningsorganisation.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hagaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Hagaskolan ger eleverna förhållandevis goda förutsättningar att nå målen och eleverna når tillfredställande kunskapsresultat. Eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för att nå de nationella målen. Lokalerna är, för de äldre eleverna, något slitna men elever och personal uttrycker att de trivs med sin skola och med varandra.

Ansvar och rutiner för mottagning av elever i särskolan bedömer inspektörerna sker på ett föredömligt sätt.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Grundskoleeleverna bör i högre grad bli delaktiga i hur undervisningen genomförs för att nå målen och skolan bör tydliggöra innehållet i de nationella målen.
- Skolan bör arbeta för att grundskoleeleverna, framförallt i de högre årskurserna, i högre grad bör sträva efter att träna eleverna i att ha inflytande och ta ansvar i undervisningen.
- Skolan bör systematiskt följa upp och utvärdera grundskoleelevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör ge stöd i alla ämnen och inte endast i svenska, engelska och matematik.

- Skolan bör ge elever som är placerade i resursskolan särskilt stöd i ämnen som eleven har svårigheter att nå målen i.
- Rektorn bör utreda om alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till.
- Skolan bör utveckla samarbetet mellan skola och fritidshem.
- Skolans ledning bör diskutera hur den på ett tydligare sätt kan styra den pedagogiska verksamheten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

För att eleverna skall kunna ha inflytande över sin utbildning och det inre arbetet måste skolan sträva efter, enligt läroplanerna, att klargöra för eleverna vilka mål de har rätt att nå. Skolan skall följa upp elevernas kunskapsutveckling och utvärdera resultaten i relation till de nationella målen. Undervisningen skall bidra till att eleverna utvecklar nyfikenhet och lust att lära, tillit till den egna förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra. Skolans arbete skall också leda till att eleverna utvecklar sin förmåga att använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden, lösa problem, reflektera över erfarenheter och lösa problem.

Eleverna upplever att de lär sig mycket i skolan men har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. Flertalet av de intervjuade eleverna känner inte till att det finns nationella mål för utbildningen, utan ser innehållet i undervisningen som något lärarna själva bestämmer om. Vid några av de lektionsbesök som inspektörerna gör kan inspektörerna notera att eleverna inte är delaktiga i hur undervisningen genomförs för att nå uppsatta mål. Inspektörerna bedömer att eleverna i högre grad bör bli delaktiga i hur undervisningen genomförs för att nå målen och skolan bör tydliggöra innehållet i de nationella målen för dem.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt genom diagnoser, samtal och individuella utvecklingsplaner. Enligt skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2004/05 visar resultaten av de nationella ämnesproven för årskurs 5 att 87 procent av eleverna nådde målen i svenska, 86 procent nådde målen i matematik och 84 procent nådde målen i engelska. Dessa resultat är genomgående 10-15 procent lägre än 2004. Se vidare kommunrapporten.

I de nationella proven för årskurs 9 år 2005 nådde 99 procent av eleverna målen i svenska, 96 procent målen i matematik och 96 procent målen i engelska. Meritvärdet ligger högre än riket, vilket även andelen elever med fullständigt betyg samt andel behöriga till nationellt program på gymnasiet gör.

Uppföljning av elevernas kunskaper i de övriga ämnena är inte så systematiserad att det finns en samlad dokumentation i skolan, varför måluppfyllelsen i övriga ämnen inte går att utläsa.

Sedan två år har eleverna tillhörande grundsärskolans elevgrupp sin undervisning i hemkommunen. För de få elever i Dals-Eds kommun som läser enligt träningsskolans kursplaner samordnas undervisningen i Bengtsfors kommun.

Samtliga elever i grundsärskolan har individuella utvecklings/studieplaner där elevernas kunskaper och utveckling beskrivs, följs upp och analyseras.

Inspektörerna bedömer att den systematiska uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling på grundskolan bör vidareutvecklas och omfatta skolans samtliga ämnen.

I Hagaskolan sker arbetet med normer och värden oftast inom ramen för de olika kursplaneämnena. Diskussioner kring värdegrunden förekommer oftast i ämnena svenska och samhällskunskap. Skolan har tydligt skrivna trivselregler och i skolan finns så kallade ”friends”, det vill säga elever som valts ut för att hjälpa och stötta sina kamrater. I övrigt förekommer inget organiserat skolövergripande arbete kring normer och värden.

Stämningen i Hagaskolan beskrivs genomgående som god och inspektionen visar att de allra flesta uppfattar att skolan är trygg.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbets sätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan aktivt och medvetet förbereda eleverna för delaktighet och ansvar. Eleverna skall också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Skolan har formella samverkansorgan i form av klassråd och elevråd. Inspektörerna ser vid sitt besök att personalen har ett respektfullt förhållningssätt till eleverna och deras synpunkter, men noterar vid några lektionsbesök att elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande är begränsat. Intervjuade elever är inte medvetna om läroplanens strävansmål och kursplanemål och beskriver sitt inflytande över lärandet som att det i hög grad är beroende på vilken lärare eleven har. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta med att informera och förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplanen och kursplanerna.

På skolan finns en likabehandlingsplan. Planen är en revidering, gjord den 15 juni 2006, av tidigare plan mot kränkande särbehandling. Skolans likabehandlingsplan omfattar inte alla former av kränkande behandling d.v.s. diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen saknar vidare bl.a. en översikt över de insatser som behövs för att dels främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, dels förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare saknas uppgifter om vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året liksom uppgift om hur händelser och åtgärder skall dokumenteras. **Vuxen- elevperspektivet framgår inte heller i likabehandlingsplanen.** Inspektörerna

bedömer att skolans likabehandlingsplan inte motsvarar kraven i den nya lagen. I sammanhanget kan hänvisas till Skolverkets allmänna råd ”För arbetet med att främja likabehandling” SKOLFS 2007:7. Se vidare kommunrapporten.

I Lpo 94 anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att kontakt upprättas mellan skola och hem om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan. En sådan kontakt bör tas skyndsamt. Inspektörerna vill påpeka att en sådan skyndsamt kontakt även gäller elev som utsatt en annan elev för kränkningar. Av skolans likabehandlingsplan framgår att en sådan kontakt inte tas, ansvaret läggs istället på eleven att ”efter genomfört uppdrag” tala med sina föräldrar. Likabehandlingsplanen bör även justeras i detta avseende.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Skolans undervisning har sin utgångspunkt i såväl läroplanens mål som den enskilda elevens förutsättningar och behov. Skolan skall, enligt författningarna, sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Eleverna skall även ges möjlighet att stegvis ha inflytande på bland annat arbetsformer och successivt ta ett allt större ansvar för sin utbildning.

Elevernas inflytande över klassens arbete och de egna studierna är begränsade, men varierar, enligt eleverna, beroende på vilken lärare som undervisar. Enligt eleverna är det lärarna som planerar verksamheten. Vid några av de lektionsbesök som inspektörerna gör kan inspektörerna notera att elevernas inflytande på undervisningens genomförande inte är stort. Eleverna uppger vidare att det under lektionerna är sällsynt att det ges utrymme för tillfällen att reflektera och utvärdera klassens arbete och det egna lärandet. Det åligger rektorn att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Inspektörernas bedömning är att skolan, framförallt i de högre årskurserna, i högre grad bör sträva efter att träna eleverna i att ha inflytande och ta ansvar i undervisningen på det sätt som förutsätts i Lpo94.

Det framgår ej av Hagaskolans kvalitetsredovisning och inte heller på annat sätt hur personalen samverkar för att nå måluppfyllelse för verksamheten på kommunens enda fritids, den på Snörrumskolan. Detta arbete bör förankras i båda verksamheterna och ha en tydlig koppling till det nationella uppdraget.

Individanpassning och stöd

Skolan skall sträva efter att varje elev successivt får växa med uppgifterna och utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan skall också utifrån den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter organisera arbetet så att eleven stimuleras att utveckla hela sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Läraren skall stimulera, handleda och stödja varje elev som har svårigheter. Skolan skall, under rektorns ansvar, upprätta åtgärdsprogram för att stödja eleven att nå uppsatta mål.

Dals-Eds kommun har ett elevhälsoteam som arbetar mot de två grundskolorna i kommunen. Teamet består av skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvalslärare och speciallärare.

I Hagaskolan finns olika sätt att individanpassa undervisningen. För de yngre eleverna sker olika grupperingar som i huvudsak äger rum inom klassens ram.

För elever som har svårigheter kopplat till läsförståelse/inläring finns skriv- och lässtudion (SoL). Omfattningen är vissa timmar under längre eller kortare

tid. Beslut fattas av mentor och stödteam i samråd med elev och vårdnadshavare.

Resursskolan är ett alternativ för de elever som av andra skäl än inlärningssvårigheter inte kan ha undervisning i sin ordinarie klass. Elever i resursskolan får omsorg under den tid som eleven har speciella svårigheter. Det kan gälla hela dagar eller del av dag, och för kortare eller längre period. Inspektörerna vill erinra om att det för elever som har större delen av sin undervisning i resursskolan skall finnas beslut om placering i särskild undervisningsgrupp enligt grundskoleförordningen. Om eleven inte får all undervisning enligt den nationella timplanen skall dessutom beslut om anpassad studiegång fattas för eleven. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att eleverna som placeras i resursskolan bör få både omsorg och det särskilda stöd de har rätt till i olika ämnen där eleven har svårt att nå målen.

Vid intervjuer med elever och med lärare uppger man att stöd på Hagaskolan främst ges i svenska, matematik och engelska. Detta bekräftas även av rektorerna. Inspektörerna bedömer att skolan bör ge stöd i alla ämnen och inte endast i svenska, engelska och matematik.

Hagaskolan visar i sin dokumentation till Skolverket att man har rutiner och har utarbetat åtgärdsprogram och handlingsplan för de elever som behöver särskilda stödinsatser. Vid intervjuer framkommer att både lärare och stödteam är tveksamma till om de elever som behöver, får det stöd som de har rätt att få.

För närvarande finns inga elever på skolan som har studiehandledning på sitt modersmål. Skolan uppger att det finns rutiner att undersöka att elever som behöver studiehandledning får detta.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör utreda om de elever som har behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Enligt författningarna skall läraren, eleven och elevens föräldrar/vårdnadshavare genomföra utvecklingssamtal. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanerna och kursplanerna.

Elever har från årskurs 1 portfolios där de samlar vad de gjort och lärt sig i olika ämnen. Denna portfolio överlämnas till Hagaskolan i årskurs 4 och följer eleverna till och med årskurs 9. Intervjuade lärare menar att portfolion bidrar till att både eleverna, vårdnadshavare och lärare får en uppfattning om hur elevens lärande utvecklas.

Skolan genomför olika tester och diagnoser kring t.ex. läsning och läsförståelse. Därutöver använder skolan de nationella proven i årskurserna 5 och 9 för att följa upp elevernas utveckling i ämnena svenska, engelska och matematik. I övriga ämnen har skolan inget gemensamt system för att följa upp och dokumentera elevernas kunskapsutveckling. Alla elever har en individuell utvecklingsplan som följs upp vid de utvecklingssamtal som hålls minst en gång per termin. Utvecklingssamtalen upplevs positivt av de flesta elever och föräldrar.

Betygen upplevs, av de flesta elever, som rättvisa men några av de intervjuade eleverna tycker att betygen påverkas av ordning och uppförande.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

För genomförande av de fastställda målen skall det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och vårdnadshavare. Rektorn beslutar om arbetsplanen som kontinuerligt skall följas upp och utvärderas. För Dals Eds grundskolor finns en arbetsplan med ämnesplaner upprättad 1997.

Enligt författningarnas krav skall skolan följa upp och utvärdera sina resultat med utgångspunkt i nationella mål och årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen skall bl.a. innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse.

I Hagaskolans kvalitetsredovisning beskrivs bl.a. elevernas kunskapsresultat utifrån de nationella proven i årskurs 9 samt betygsstatistik från årskurs 9. För övrigt kan man ej utläsa huruvida eleverna har uppnått de nationella målen för utbildningen. Det saknas också en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte uppnås. Inspektörerna bedömer att skolan saknar ett fungerande system för kvalitetssäkring och att den upprättade kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav på en kvalitetsredovisning.

Skolledning och intern kommunikation

Hagaskolan har en rektor för år 4–9 och en biträdande rektor på 50 procents tjänst för år 4–9. Rektorerna har inte deltagit i den statliga rektorsutbildningen. Personalen säger att de har förtroende för rektorerna och att samarbetet fungerar väl. De säger vidare att de har stor frihet att utveckla det pedagogiska arbetet, men skulle önska att rektorerna mer tydligt initierar till pedagogiska diskussioner. Rektorerna, som är utbildade lärare, är väl kända av elever och de föräldrar som inspektörerna talat med. I intervjuer med lärare framkommer att Hagaskolan är en skola som medger en hög grad av självständighet och utrymme för den enskilde läraren. Arbetslagen innebär i praktiken inget forum för samarbete. Inte heller ger de utrymme för att tillsammans reflektera kring och utvärdera resultaten för den verksamhet som bedrivs i Hagaskolan. I intervjuer med föräldrar och personal framkommer att man anser att ansvarsfördelning mellan förtroendevalda och rektorer ytterligare bör kunna tydliggöras.

Inspektörerna bedömer att rektorerna är väl förtrogna med de verksamheter de ansvarar för. Inspektörerna bedömer dock att rektorerna bör diskutera hur de på ett tydligare sätt kan styra den pedagogiska verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Ansvar för mottagning av elever i sarskolan har Hagaskolans speciallärare. Inspektörerna har granskat mottagningsbesluten och bedömer att rutiner och mottagning sker på ett föredömligt sätt.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda

elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Inspektörerna bedömer att eleverna vid Hagaskolan har tillgång till ett rikt utbud till elevens val.

För närvarande finns inga elever som har modersmålsundervisning på skolan. Rektor uppger att man erbjuder modersmålsundervisning till elever som är i behov av den undervisningen.

De flesta lärare vid Hagaskolan är utbildade för den undervisning de bedriver. Personalen är organiserad i arbetslag, men inspektörerna bedömer att den samverkan som sker kring eleverna i vissa delar är liten. Det är snarare så att det finns spontant samarbete vissa lärare emellan, men att det också finns lärare som ännu inte ser vikten av att samarbeta kring eleven. Inte heller förefaller kompetensen hos lärare med utbildning efter 1985 att tas tillvara då skolan är, som tidigare nämnts, organiserad i stadier. Detta innebär att upp till och med årskurs 6 undervisas eleverna enligt ett klasslärarsystem för att sedan i årskurs 7 möta ett ämneslärarsystem. Inspektörerna bedömer att den samverkan som sker kring eleven i vissa delar är liten och att kompetensen hos skolans lärare inte tas tillvara i den utsträckning som är möjlig.

Skolans lokaler är i stort anpassade för verksamheten men elever och personal saknar tillgång till grupprum och andra extrautrymmen. En del av läromedlen är dock inte aktuella och vissa läroböcker är gamla och slitna. Inspektörerna bedömer dock att eleverna har tillgång till läromedel och utrustning för att nå målen.

Kommunen beslutar om en gemensam inriktning för den kompetensutveckling som skall genomföras och det har inte på några år funnits utrymme för skolan eller enskilda lärare att genomföra insatser på egen hand. Intervjuade lärare känner sig inte nöjda med den kompetensutveckling som sker och saknar individuella kompetensplaner. Lärarna uppger att det saknats tid för personalen att formulera skolans behov av fortbildning eftersom skolan haft många byten av rektorer under de senaste åren.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Sonja Henriksson

Leif Aljered

Utbildningsinspektion i Snörrumskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	3
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 7 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/ Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Dals-Eds kommun och Snörrumskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Snörrumskolan intervjuades rektorn, lärare och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga verksamheter.

Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Snörrumskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	98
Förskoleklass	50
Grundskola	138

Utbildningen vid Snörrumskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1–3 samt skolbarnsomsorg i form av fritidshem i åldrarna mellan sex och tolv år. Undervisningen för årskurs 3 är förlagd till Hagaskolan och sker i en paviljong med närhet till naturen. Få elever har invandrarbakgrund.

Barn och elever är fördelade på 2 arbetslag; förskoleklass samt årskursvis i 1–3. I förskoleklasserna undervisar ett arbetslag bestående av förskollärare och fritidspedagoger och i grundskolans arbetslag undervisar lågstadielärare och lärare 1–7.

Snörrumskolan, som består av flera byggnader i ett plan, har en kreativ och inspirerande utemiljö.

Många elever åker skolskjuts till skolan.

I rektors ansvarsområde ingår även familjedaghem och förskola. Skolbarnsomsorg och förskolans verksamhet beskrivs i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Snörrumskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att barn och elever vid Snörrumskolan ges möjlighet till utveckling och lärande i den riktning som målen för skolformerna föreskriver. Eleverna ges goda möjligheter till utveckling och lärande som grund för fortsatt skolgång. Snörrumskolan har, enligt rektorn ett aktivt föräldraråd som är en bra länk mellan skolan och hemmet. Skolans lokaler är fräscha och elever och personal uttrycker att de trivs med sin skola och med varandra.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan erbjuder inte elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör arbeta vidare med att förtydliga de mål som finns i läroplaner och kursplaner.
- Skolan bör ge stöd i andra ämnen än svenska och matematik till elever som behöver det.

- Skolans systematiska uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling bör utvecklas och omfatta skolans samtliga ämnen.
- Samverkan förskoleklass, skola och fritidshem bör utvecklas i syfte att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande
- Skolan bör arbeta för att ge eleverna ett successivt allt större inflytande över verksamheten i stort och över det egna lärandet.
- Skolan bör se till att eleverna ges tillgång till fungerande datorutrustning.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

För att eleverna skall kunna ha inflytande över sin utbildning och det inre arbetet måste skolan sträva efter, enligt läroplanerna, att klargöra för eleverna vilka mål de har rätt att nå. Skolan skall följa upp elevernas kunskapsutveckling och utvärdera resultaten i relation till de nationella målen. Undervisningen skall bidra till att eleverna utvecklar nyfikenhet och lust att lära, tillit till den egna förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra. Skolans arbete skall också leda till att eleverna utvecklar sin förmåga att använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden, lösa problem, reflektera över erfarenheter och lösa problem.

Eleverna upplever att de lär sig mycket i skolan men har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. I intervjuer med elever och vid de skolbesök som inspektörerna gör bekräftas uppfattningen att eleverna inte är helt medvetna om vilka mål de arbetar för att nå. Lärarna säger också att de kan utveckla och förtydliga undervisningen så att eleverna blir mer medvetna om målen. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta vidare med att förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplanen och kursplanerna.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt genom diagnoser, samtal och individuella utvecklingsplaner. I samband med utvecklingssamtalen dokumenterar elever och lärare elevernas kunskapsutveckling och sätter upp nya mål för lärandet. Uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling gäller främst i ämnena matematik och svenska.

Inspektörerna bedömer att eleverna ges goda möjligheter till utveckling och lärande som grund för fortsatt skolgång men att den systematiska uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling bör vidareutvecklas och omfatta fler ämnen än svenska och matematik.

Inspektörerna kan utifrån intervjuer och observationer konstatera att eleverna är glada, trivs på skolan och känner sig trygga.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kva-

litetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt författningarna skall elevernas möjlighet till inflytande successivt utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande och skolans verksamhet. Skolan skall enligt författningarna samverka med elevernas vårdnadshavare i frågor som gäller skolverksamheten i stort och i frågor som rör den enskilda eleven.

På skolan finns en likabehandlingsplan. Planen är en revidering, gjord den 15 juni 2006, av tidigare plan mot kränkande särbehandling. Skolans likabehandlingsplan omfattar inte alla former av kränkande behandling d.v.s. diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen saknar vidare bl.a. en översikt över de insatser som behövs för att dels främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, dels förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare saknas uppgifter om vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året liksom uppgift om hur händelser och åtgärder skall dokumenteras. **Vuxen- elevperspektivet framgår inte heller i likabehandlingsplanen.** Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte motsvarar kraven i den nya lagen. I sammanhanget kan hänvisas till Skolverkets allmänna råd ”För arbetet med att främja likabehandling” SKOLFS 2007:7. Se vidare kommunrapporten. I Lpo 94 anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att kontakt upprättas mellan skola och hem om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan. En sådan kontakt bör tas skyndsamt. Inspektörerna vill påpeka att en sådan skyndsamt kontakt även gäller elev som utsatt en annan elev för kränkningar. Av skolans likabehandlingsplan framgår att en sådan kontakt inte tas, ansvaret läggs istället på eleven att ”efter genomfört uppdrag” tala med sina föräldrar. Likabehandlingsplanen bör även justeras i detta avseende.

I Snörrumskolan arbetar personalen med värdegrundsfrågor på flera olika sätt. Lärarna är måna om att ha en dialog med eleverna och talar ofta om hur människor skall vara mot varandra. Inspektörerna ser vid sitt besök att personalen har ett respektfullt förhållningssätt till eleverna och deras synpunkter men noterar att eleverna inte har så stort inflytande på hur undervisningen skall genomföras. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta så att elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande utvecklas.

Genom klassråd och elevråd får eleverna lära sig att arbeta i demokratiska former. Vid intervjuer med elever och lärare framkommer dock att klassråd och elevråd fungerar sporadiskt och har då mest handlat om vad eleverna vill förbättra i sin utemiljö. Inspektörerna bedömer att elevinflytandet bör utvecklas så att eleverna successivt och i större omfattning tränas i att bli delaktiga över verksamheten i stort och över det egna lärandet.

Snörrumskolan har ett föräldraråd. Rektorn säger sig uppleva detta som en bra länk mellan skola- hem och fritids för att göra vårdnadshavare delaktiga i skolans arbete.

Organisering och arbetssätt i undervisningen

Skolans undervisning har sin utgångspunkt i såväl läroplanens mål som den enskilda elevens förutsättningar och behov. Skolan skall, enligt författningarna, främja elevens lust att lära. Eleverna skall även ges möjlighet att stegvis ha inflytande på bland annat arbetsformer och successivt ta ett allt större ansvar för sin utbildning.

Enligt lärarna sker ytterst lite samverkan mellan förskoleklassen och skolans yngre elever. Likaså är samverkansformerna mellan fritidshem och skolan inte utvecklade. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att genom att utveckla samverkan kan man ta tillvara de olika pedagogernas kompetenser som finns i förskoleklass, skola och fritidshem. Detta i syfte att kunna berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande enligt läroplanerna. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass, skola och fritidshem bör utvecklas. Inspektörerna vill även uppmärksamma skolan på att samverkan mellan fritidshemmet och Hagaskolan är väsentlig.

Inspektörerna ser vid sitt besök att i förskoleklassen fyller leken en viktig funktion för barnens lärande och utveckling. I de övriga årskurserna är arbetssätt och undervisning i stort sett lärarstyrt.

Snörrumskolans rektor och lärare har samarbete med Hagaskolans rektor och lärare inför övergången till årskurs 4. Lärarna uppger vid intervju att man saknar ett F-9 perspektiv för att få veta hur det går för eleverna vid nationella prov och betygssättning i årskurs 8 och 9. (Se vidare kommunrapporten)

Individanpassning och stöd

Skolan skall sträva efter att varje elev successivt får växa med uppgifterna och utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan skall också utifrån den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter organisera arbetet så att eleven stimuleras att utveckla hela sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Läraren skall stimulera, handleda och stödja varje elev som har svårigheter. Skolan skall, under rektorns ansvar, upprätta åtgärdsprogram för att stödja eleven att nå uppsatta mål. Dals-Eds kommun har ett elevhälsoteam som arbetar mot de två grundskolorna i kommunen. Teamet består av skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvalslärare samt speciallärare.

Snörrumskolan utarbetar åtgärdsprogram för de elever som behöver särskilda stödinsatser. Vid intervjuer med lärarna anger man att skolan i första hand ger stöd till elever i svenska och matematik. Kommunen som haft en relativt hög lärartäthet har inför detta läsår tvingats till nedskärningar på grund av ekonomiska skäl. För Snörrumskolan innebar det, bland annat, att skolans specialpedagogtjänst togs bort. Specialpedagogen finns dock kvar som resurslärare i årskurs 1 och 2. Vid inspektionstillfället betonar rektorn att det är för tidigt att se effekterna av denna nedskärning, men vid personalintervjun framkommer att man är bekymrad över att denna specialfunktion försvunnit, då man har många barn och elever med behov av särskilda stödinsatser.

För närvarande finns inga elever på skolan som har studiehandledning på sitt modersmål. Skolan uppger att det finns rutiner att undersöka att elever som behöver studiehandledning får detta.

Inspektörerna bedömer att elever har rätt att få särskilt stöd i andra ämnen än svenska och matematik och att skolan bör se till att elever som behöver sådant stöd får det.

Utvärdering av lärandet

Enligt författningarna skall läraren, eleven och elevens föräldrar/vårdnadshavare genomföra utvecklingssamtal. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanerna och kursplanerna. Eleverna har individuella utvecklingsplaner. Alla elever har också portfolios där de samlar vad de gjort och lärt sig i olika ämnen. Intervjuade lärare menar att portfolion bidrar till att elever, vårdnadshavare och lärare får en uppfattning om hur elevens lärande utvecklas. Denna portfolios överlämnas inför årskurs 4 till Hagaskolan, där eleverna fortsätter sin skolgång. Utvecklingssamtalen upplevs positivt av elever och föräldrar.

Inspektörernas bedömning är att utvärdering av elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling sker kontinuerligt och i relation till läroplanens och kursplanernas mål.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

För genomförande av de fastställda målen skall det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och vårdnadshavare. Rektorn beslutar om arbetsplanen som kontinuerligt skall följas upp och utvärderas.

Snörrumskolans mål för verksamheten finns i den lokala arbetsplanen; ”Mål och arbetsplaner” som upprättades 2001 och som, enligt rektorn, ständigt revideras inom olika områden där man har konkretiserat hur man vill förverkliga målen i kommunens verksamhetsplan och utifrån nationella mål.

Skolan skall följa upp och utvärdera sina resultat med utgångspunkt i nationella mål och årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning för år 2005 motsvarar förordningens krav. Kvalitetsredovisningen omfattar inte fritidshemmets verksamhet.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet fr.o.m. den 15 augusti 2005 stadgar att varje kommunalt bedrivit fritidshem årligen skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning.

Skolledning och intern kommunikation

Snörrumskolan har en ansvarig rektor. Personalen säger att de har förtroende för rektorn och att samarbetet fungerar väl. De säger vidare att de har stor frihet att utveckla det pedagogiska arbetet, men skulle önska att rektorn mer tydligt initierar till pedagogiska diskussioner. Rektorn, som är utbildad förskollärare, är väl känd av elever och de föräldrar som inspektörerna talat med. Vid föräldrantervju framkommer att ansvarsfördelningen mellan förtroendevalda och rektorn ytterligare borde kunna tydliggöras.

Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med den verksamhet hon har ansvar för.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Urvalet av elever som tas emot görs enligt bestämmelserna och verksamheten inom förskoleklassen omfattar minst 525 timmar om året.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Enligt rektorn genomför lärarna elevens val inom sin elevgrupp och inom "Snörrumsprofilen - God Levnads-kunskap". Snörrumskolan har lagt in ett arbetspass under dagen som de kallar "Fria aktiviteter". Fria aktiviteter kompletterar övrig undervisning med rörelse och utelek, skapande verksamhet i form av bild, form och musik samt social utveckling i form av samarbetsövningar och lek. Vid intervjuer med eleverna är de inte medvetna om att de har något elevens val d.v.s. eleven erbjuds ett allsidigt urval av ämnen som syftar till att fördjupa eller bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Inspektörerna bedömer att eleverna inte har tillgång till elevens val i enlighet med författningarna.

För närvarande finns inga elever som har modersmålsundervisning på skolan. Rektor uppger att man erbjuder modersmålsundervisning till elever som är i behov av den undervisningen.

Samtliga lärare vid Snörrumskolan har utbildning för den undervisning de bedriver.

Skolans lokaler och utemiljö är anpassade för verksamheten och elever och personal har god tillgång till grupprum och andra extrautrymmen. Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till de läromedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Dock saknar skolan möjlighet att använda datorer på ett tillfredsställande sätt. Inspektörerna ser vid sitt besök inte att någon elev använder sig av den klassrumsdator som finns. Vid samtal med elever och lärare uppger de att klassrumsdatorn är gammal och att det skulle behövas fler om dessa skall kunna användas som ett pedagogiskt redskap. Inspektörerna bedömer att skolans bör se till att eleverna får tillgång till fungerande datorutrustning.

Kommunen beslutar om en gemensam inriktning för den kompetensutveckling som skall genomföras och det har inte på några år funnits utrymme för skolan eller enskilda lärare att genomföra insatser på egen hand. Intervjuade lärare känner sig inte nöjda med den kompetensutveckling som sker och saknar individuella kompetensplaner.

Fritidshemmet är öppet 06.00 till 18.00 och de elever som är i behov av fritidshemsplats får det.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Sonja Henriksson

Leif Aljered

Utbildningsinspektion i Utsikten, Dals-Eds gymnasium, gymnasieskola och gymnasiesärskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Utsikten, Dals Eds gymnasium den 18–19 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Dals-Eds kommun och Utsiktens gymnasieskola dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, den som är samordningsansvarig för gymnasiesärskolan, lärare och elever. Inspektörerna besökte lektioner på turismledarpro-

grammet och gymnasiesärskolans program. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Utsiktens gymnasieskola	Antal elever
Gymnasieskola	140
Gymnasiesärskola	27

Utbildningen vid skolan omfattar det specialutformade, riksrekryterande programmet Turismledarprogrammet, TL, gymnasieskolans individuella program, gymnasiesärskolans specialutformade program Barn - Omsorg - Service och gymnasiesärskolans individuella program för yrkesträning. Skolan ligger belägen på naturskön plats med utsikt över sjön Stora Le. Till skolan hör två inackorderingar dels för årskurs 1 eleverna i TL för ca 50 elever, dels för gymnasiesärskolans elever. Personal finns anställd för att stödja eleverna i deras boende. Eleverna i årskurs 2 och 3 på TL har ordnat med eget boende i Dals-Eds samhälle.

Gymnasiesärskolan har undervisningslokaler i industriföretaget Sykes, som ligger på gångavstånd ca 50 meter från Utsiktens gymnasieskola. I skolans närhet finns naturområden för uteverksamhet för eleverna i både TL och gymnasiesärskolan.

Utsiktens gymnasieskola bedriver sin verksamhet i skog och mark fördelade i olika perioder under läsåret. I uteklassrummet Hagtjärn bedrivs undervisning i form av naturstig, äventyrs- och samarbetsbana. Eleverna kan göra övernattningar vid Hagtjärn.

Eleverna på skolan kommer från hela landet.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Utsiktens gymnasieskola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Utsiktens gymnasieskola har en verksamhet av god kvalitet. Skolan har genomgående god måluppfyllelse för de program som erbjuds på skolan. Eleverna i skolan framhåller lärarnas engagemang och skolans förmåga att arbeta på ett målinriktat och intresseväckande sätt. Det praktiska och förståelseinriktade arbetssättet framhålls av eleverna som särskilt meningsfullt.

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör arbeta så att eleverna tar del av den undervisning som ges.
- Skolan bör på ett mer systematiskt sätt arbeta så att elever i behov av särskilt stöd får detta stöd i enlighet med bestämmelserna.
- Skolan bör arbeta för att genomförda utvärderingar används i skolans samlade kvalitetsarbete.
- Skolan bör kvalitetssäkra betyg och bedömning.

- Skolan bör analysera varför så många elever läser med reducerat respektive utökat program.
- Skolan bör ha rutiner att undersöka om elever har behov av studiehandledning på modersmålet.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Eleverna på skolan känner till målen för de olika kurserna i de program de studerar på. De informeras också av lärarna i början av varje kurs om målen, betygskriterierna för kursen och hur bedömning kommer att ske. Eleverna uppger att de är väl medvetna om vilka programmålen är för TL (Turismledraprogrammet), eftersom lärarna tidigt involverar eleverna i frågor om hur eleverna bäst kan nå de övergripande mål som finns för utbildningen. Däremot är eleverna inte lika förtrogna med läroplanens mål.

Tabell 1: Sammanställning av resultat för Utsiktens gymnasieskola läsåren 2004/05 och 2005/06.¹

	Utsiktens gymnasieskola		Riket	
	2004	2005	2004	2005
Behörighet till universitet och högskola (%)	97	86	89	89
Elever som avslutar sin utbildning inom 4 år (%) (exkl. IV)	82	81	81	82
Genomsnittlig betygspoäng	14,7	13,8	14,1	14,1

¹ Skolverkets officiella statistik 2005/06.

Inspektörerna bedömer att Utsiktens gymnasieskola visar på kunskapsresultat som 2005/06 ligger något under riksgenomsnittet. År 2004 var kunskapsresultatet över riksgenomsnittet. Elever som var behöriga till högskolestudier 2005 ligger något under riksgenomsnittet medan siffran för 2004 var över riksgenomsnittet. Elever med slutbetyg inom 4 år motsvarar riksgenomsnittet. I kvalitetsredovisningen 2005 finns uppgifter om resultaten i svenska A, matematik A och engelska A för eleverna på TL. Av statistiken framgår att alla elever 2005 nådde målen i matematik A och engelska A. Inspektörerna noterar att resultaten från de nationella proven inte på ett systematiskt sätt finns samlade i skolan. Uppgifter om dessa resultat finns t.ex. inte angivna i kvalitetsredovisningen. Enligt uppgifter från rektorn har lärare som undervisar i kurser med nationella prov god kontroll på vilka resultat eleverna gör.

Andelen elever som läser med reducerat program är högre än riksgenomsnittet. (Mer om detta i kapitlet bedömning av genomförandet, avsnittet individanpassning och stöd).

Flertalet elever inom gymnasiesärskolans specialutformade program är på god väg att nå de kunskapsmål som finns formulerade i de individuella studieplanerna. Först nästa läsår har gymnasiesärskolans elever slutfört hela utbildningen på det specialutformade programmet Barn - Omsorg - Service.

Utveckling och lärande relaterat till ämnesövergripande kunskapsmål

Förutom program- och kursmål ingår i skolans uppdrag att även nå de mål som finns formulerade i läroplanen avseende elevernas generella kunskapsutveckling. Exempelvis skall skolan sträva efter att varje elev kan använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, reflektera över erfarenheter, tror på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas samt förbättra förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Skolan har inte någon samlad bild av vilka kunskapskvaliteter som eleverna har nått avseende de ämnesövergripande målen. Elever och lärare ger i intervjuer uttryck för att eleverna på ett alldeles särskilt sätt får lära sig få tilltro till sig själva genom att de får lära sig att klara av att bo inackorderade under årskurs 1 på skolan. Under årskurs 2 och 3 bor eleverna i Dals-Eds samhälle. Av intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna ofta tar initiativ att genomföra annorlunda temaaktiviteter med inriktning mot turism och natur etc. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar för att stärka elevernas självförtroende.

Normer och värden

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk och vardaglig handling.

De intryck inspektörerna får vid inspektionen är att skolan väl lever upp till läroplanens beskrivning. Inspektörerna uppfattar att det är en varm och god atmosfär på skolan. Enligt elever och lärare finns det dock elever som behöver utveckla ansvaret för att delta i alla lektioner och komma i tid till dessa. Enligt kvalitetsredovisningen har närvaron förbättrats markant men att det fortfarande finns elever som har för stor frånvaro. Skolan vidtar nu åtgärder för att förbättra närvaron t.ex. med att förbättra informationen till årskurs 1 eleverna och att besluten i klasskonferenserna skall följas upp av mentorn. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta så att eleverna deltar i den undervisning som ges.

Eleverna ger goda betyg åt skolans sätt att arbeta för att eleverna skall känna arbetsglädje och skolans sätt att forma de värden som uttrycks i läroplanen. Skolans sätt att tillämpa utomhuspedagogik t.ex. genom paddling, bergsklättring och fysiska utmaningar framhålles av de intervjuade eleverna som något alldeles särskilt värdefullt med Utsiktens gymnasieskola. Skolan arrangerar ”Olympiad”, för både elever och föräldrar under en fredag, då föräldrar besöker skolan. I tävlingen medverkar lag av elever, lärare och föräldrar i utmanande och lustfyllda kamper för att stärka samhörigheten på skolan.

Lärarna vid Utsiktens gymnasiesärskola bedömer att de flesta elever har förmåga att delta i demokratiska processer och att hantera demokratifrågor, livsfrågor, etiska dilemman och att de respekterar människors lika värde. Det framkommer inget annat vid samtalen eller besöken än att eleverna upplever miljön i skolan, fysiskt och psykosocialt, som trygg. Inspektörerna bedömer att gymnasiesärskolan når goda resultat i sitt värdegrundsarbete. Eleverna på TL programmet anger i intervjuer att de tycker att skolan har funnit respektfulla samverkansformer

mellan TL-programmet och gymnasiesärskolan. Alla intervjuade elever på skolan upplever miljön i skolan, fysiskt och psykosocialt, som trygg.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbets sätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan sker i formella samverkansorgan på skolan. Klassråd hålls under mentorstiden, dvs. den tid som finns avsatt för mentorerna att möta klassen. Tiderna är schemalagda varje vecka. Elevråd finns på skolan, som består av två representanter för varje klass. Representanter för elevrådets styrelse inbjuds att delta i skolans arbetsplatsmöten dvs. till de arbetsplatsträffar som personalen på skolan håller en gång i veckan. Eleverna uppger i intervjuer att de känner att skolledning och skolpersonalen stödjer dem i sin roll att bli ett aktivt elevråd på skolan. Eleverna uppger i intervjuer att de känner att lärarna, inte minst i samband med lektioner ute i naturen, försöker arbeta så att eleverna skall få tilltro till sin egen förmåga.

Vid intervjuer och samtal med Utsiktens elever på gymnasiesärskolan framkommer att eleverna har klassråd. Eleverna säger att de har möjlighet till inflytande över sin arbetsmiljö på skolan och att personalen lyssnar på deras synpunkter.

Alla elever har en individuell studieplan som upprättas av läraren i samverkan med elev och vårdnadshavare och som utvärderas kontinuerligt.

På skolan finns en likabehandlingsplan. Planen är en revidering, gjord den 15 juni 2006, av tidigare plan mot kränkande särbehandling. Skolans likabehandlingsplan omfattar inte alla former av kränkande behandling d.v.s. diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen saknar vidare bl.a. en översikt över de insatser som behövs för att dels främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, dels förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare saknas uppgifter om vilka insatser som man avser att påbörja och genomföra under det kommande året liksom uppgift om hur händelser och åtgärder skall dokumenteras. Vuxen- elevperspektivet framgår inte heller i likabehandlingsplanen. Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte motsvarar kraven i den nya lagen. I sammanhanget kan hänvisas till Skolverkets allmänna råd "För arbetet med att främja likabehandling" SKOLFS 2007:7. Se vidare kommunrapporten.

På skolan finns också en krisplan med uppgifter om vilka personer som ingår i skolans krisgrupp samt vilken arbetsfördelning som är gjord för gruppen. Krisplanen utgör ett exempel på skolans ambition att säkerställa att eleverna har en god arbetsmiljö.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Gymnasieförordningen fastställer att för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen skall det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna. Rektor beslutar om arbetsplanen. Arbetsplanen skall kontinuerligt följas upp och utvärderas. På Utsiktens gymnasieskola finns t.ex. anvisningar om hur skolan hanterar frågor när eleverna har hög frånvaro, vilka uppgifter mentorerna har samt hur utvecklingsarbetet skall genomföras för att skolan skall nå bättre måluppfyllelse. Skolans officiella vision uttrycks med hjälp av en illustrativ bild där begrepp som respekt och representant synliggörs liksom vikten av att skolan arbetar med en positiv attityd och med ansvarsfostran som verksamhetens ”rötter”.

Inspektörerna bedömer att Utsiktens gymnasieskola har planeringsdokument med uppgifter av betydelse för hur utbildningen skall genomföras och som till sitt innehåll motsvarar en lokal arbetsplan.

De flesta lärarna, säger eleverna, upplevs som engagerade och kompetenta. Arbetsformerna varierar också beroende på kursernas mål samt elevernas behov och förutsättningar. Eleverna kan arbeta både självständigt och i grupper. Undervisningen i skog och mark framhålls av både elever och lärare som särskilt lärorik. Inspektörerna bedömer att saklighet och allsidighet präglar undervisningen.

Individanpassning och stöd

Eleverna har individuella studieplaner och utvecklingssamtal genomförs regelbundet med eleverna. Skolan har ett databaserat system där elevernas resultat och närvaro förs in. Enligt uppgifter i den senaste kvalitetsredovisningen har rutinerna utvecklats för att hantera då eleverna har ”rester” dvs. ännu inte uppnått några av kursmålen. Mentorerna uppger i intervjuer att de har bra stöd av denna dokumentation då de genomför utvecklingssamtalen.

I intervjuer med lärare och elever uppger de att eleverna ges stöd i form av ”studiehjälp” två timmar på torsdagar och en timme på onsdagar. För elever som inte når godkända betyg i kursen engelska A får eleverna fortsätta att försöka nå målen med stöd av lärare i andra grupperingar. På skolan finns tid avsatt för olika sorters omprov en gång varje vecka. Eleverna uppger att det på skolan finns möjligheter att få ”extramatte”, ”extrasvenska” och ”extraengelska”. Lärarna säger att de försöker ställa upp med att ge stöd till eleverna i form av ”oorganiserad hjälp” på lärarnas kontor eller i andra utrymmen då elev och lärare har tid. Vid dessa tillfällen kan läraren ge stöd i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Det finns en specialpedagog på skolan som upprättar åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Blanketten för åtgärdsprogram innehåller uppgifter, som skall fyllas i av läraren eller av specialpedagogen, om mål för åtgärderna, metod och ansvar samt tid för utvärdering. Programmet avser insatserna för eleven på individnivå, gruppnivå och organisationsnivå. Av blanketten framgår inte hur eleverna eller vårdnadshavare till elever som inte fyllt 18 år kan delta i utarbetandet av programmet. Enligt uppgifter från rektorn kommer den nya blanketten att läggas in i skolans interna datasystem. Mot bakgrund av de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av vill inspektörerna påpeka vikten av att åtgärdsprogrammen innehåller uppgifter som tydligt klargör vad skolans

insatser består i för elev i behov av särskilt stöd. Kvalitetsredovisningen upptar inga uppgifter om vilka resultat som uppnås på skolan för elever i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna bedömer att skolan på ett mer systematiskt sätt bör arbeta så att elever i behov av särskilt stöd får detta stöd i enlighet med bestämmelserna.

Enligt uppgift från rektorn gör elever på PRIV dvs. programinriktat individuellt program med inriktning mot det specialutformade turismledarprogrammet goda framsteg och eleverna bedöms klara den planerade studiegången.

Andelen elever som studerar med reducerat program var 2005/06 24 procent. Denna siffra kan jämföras med riksgenomsnittet som var 5 procent. Även läsåret 2004/05 var det 18 procent som läste med reducerat program medan riksgenomsnittet var 6 procent. Andel elever som läser med reducerat program ligger över riksgenomsnittet på det specialutformade program som erbjuds i Dals-Eds kommun. Inspektörerna kan också konstatera att andelen elever med utökat program ligger över riksgenomsnittet. År 2005 hade 34,5 procent av eleverna utökat program. Samma år var riksgenomsnittet för riket 23,2 procent. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera varför så många elever läser med reducerat respektive utökat program.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

En välgrundad och likvärdig kunskapsbedömning och betygssättning fyller en viktig funktion inom utbildningen, som en slutgiltig del av målstyrningen.

Vid kursstart, uppger eleverna, informerar lärarna om kursens mål och innehåll. Eleverna får också information om betygskriterier och bedömningsgrunder. Betygs- och bedömningsdiskussioner äger ofta rum på skolan, säger lärarna. Enligt kvalitetsredovisningen har lärare från gymnasieskolorna i Bengtsfors och Mellerud samverkat med lärarna i Utsiktens gymnasieskola i fortbildning kring betygssättning och kriterietolkning.

I en redovisad enkät i senaste kvalitetsredovisning 2005 anger de allra flesta föräldrarna att de är mycket nöjda med utvecklingssamtalen. Någon liknande enkät för hur eleverna upplever utvecklingssamtalens kvalitet har inte delgivits inspektörerna. Eleverna uppger i intervjuer att de är mycket nöjda med utvecklingssamtalen.

I intervjuer med lärarna uppger de att de ofta försöker genomföra utvärderingar av hur eleverna arbetar för att nå kursmålen och hur lärmiljön upplevs i den aktuella kursgruppen. Enligt eleverna gör de flesta lärare kursutvärderingar. Vid intervjuer med lärarna säger de att skolan inte systematiserar resultaten av deras utvärderingar, men att de har kännedom om att de flesta lärare genomför utvärderingar. Eleverna är nöjda med sätt på vilket lärarna ger feedback på genomförda utvärderingar. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att genomförda utvärderingar används i skolans samlade kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning.

Utsiktens gymnasieskola genomför nationella prov för att stödja likvärdigheten i betygssättningen. Det saknas en samlad, systematisk dokumentation av resultaten av de nationella proven på skolnivå. Ansvariga lärare, som genomför de nationella proven, har dock insikt och överblick av resultaten på genomförda nationella prov. Inspektörerna bedömer att skolan bör systematiskt kvalitetssäkra betyg och bedömning bl.a. genom att på ett systematiskt sätt jämföra resultaten på nationella prov och slutbetygen i de olika kurserna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektorn skall utöva det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen och rektorn skall agera för att ta ansvar för skolans resultat. Arbetsplanen skall följas upp och utvärderas kontinuerligt.

För skolan skall årligen upprättas en skriftlig kvalitetsredovisning. Den skall fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall bl.a. innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har förverkligats. Kvalitetsredovisningen på Utsiktens gymnasieskola innehåller uppgifter om resultaten för slutbetyg i svenska A, engelska A, matematik A. Kvalitetsredovisningen innehåller också analyser av uppnådda resultat samt uppgifter om vilka åtgärder som skall vidtas under läsåret för ökad måluppfyllelsen. I intervjuer med lärarna uppger de att de skulle kunna delta på ett mer aktivt sätt i arbetet med att upprätta den årliga kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att skolan sammantaget har en kvalitetsredovisning och ett kvalitetsarbete i enlighet med förordningen.

Ledning och intern kommunikation

Fokusnämnden har ansvaret för gymnasieskolan i Dals-Ed. I ledningen av förvaltningen finns en förvaltningschef. Enligt rektorn fungerar den politiska styrningen av gymnasieskolan bra i Dals-Eds kommun och Fokusförvaltningen ger skolan stöd och vägledning i viktiga frågor. Rektorn har enligt författningarna en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. För ledningen av utbildningen i en skola skall finnas en eller flera rektorer. För att utöva sitt ledarskap skall rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Den som är rektor skall ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Av intervjuer med representanter för lärarna framgår att de skulle vilja ha mer diskussioner och samtal om hur skolan kan utvecklas. Lärarna har uppfattningen att arbetsplatsträffarna för mycket styrs av informationsfrågor.

I ledningen av Utsiktens gymnasieskola finns en rektor. Till skolans ledning hör också en programansvarig lärare för gymnasiesärskolan. Av intervjuer med elever och lärare har rektorn stor förtrogenhet med verksamheten. Rektorn har deltagit i den statliga rektorsutbildningen.

Inspektörerna bedömer att rektorn utövar ledningsansvaret för den pedagogiska utvecklingen på skolan.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Utsiktens gymnasieskola erbjuder det specialutformade programmet TL (Turismledarprogrammet), individuella programmet, gymnasiesärskolans specialutformade program Barn - Omsorg - Service och gymnasiesärskolans individuella

program för yrkesträning. För övriga program hänvisas till närliggande kommuner. På kommunens gymnasieskola studerade år 2005 23,1 procent av kommunens ungdomar. Många elever i årskurs 2 och 3 har eget boende i kommunen men har sina rötter i andra kommuner. Utsiktens gymnasieskola medverkar i olika utbildningsmässor för att presentera sin verksamhet, främst i Västra Götalandsregionen.

Utsiktens gymnasieskola kan med hjälp av två olika beräkningsgrunder visa att eleverna på TL erbjudits undervisningstid som med god marginal överskrider stipulerade 2430 garanterade undervisningstimmar. Eftersom gymnasieskolans specialutformade program ej ännu har slutförts på Utsiktens gymnasieskola kan den garanterade undervisningstiden ej redovisas på samma sätt som för TL. Rektorn och den ansvarige samordnaren för gymnasieskolan meddelar att eleverna kommer att få 3600 garanterade undervisningstimmar efter sina fyra år. Inspektörerna bedömer att skolan erbjuder undervisningstid motsvarande den garanterade undervisningstiden.

Eleverna på Utsiktens gymnasieskola erbjuds kärnämnen, valbara kurser och individuella val i enlighet med bestämmelserna för specialutformat program. Det finns ett antal lokala kurser, som alla är upprättade i enlighet med författningen. Många av de lokala kurserna har tydlig anknytning till de mål som finns formulerade för turismledarprogrammet t.ex. kurserna bergsklättring och jakt och fiske.

Skolan har undervisning i modersmål men erbjuder inte eleverna studiehandledning på modersmålet. Skolan saknar rutiner för att undersöka elevernas behov av studiehandledning på modersmålet. Skolan har undervisning i svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att skolan inte har rutiner att undersöka om eleverna har behov av studiehandledning på modersmålet

Utsiktens gymnasieskola har välskötta och ändamålsenliga lokaler. Skolan har god tillgång till datorer, vilka används mycket av eleverna.

Inspektörerna bedömer att det vid skolan finns genomgående goda förutsättningar i form av pedagogisk utrustning och ändamålsenliga lokaler för eleverna att nå målen.

Personal

Skolan hade enligt kvalitetsredovisningen 2005 den 15 oktober 2005 19,3 lärare. Av lärarna hade 16,3 pedagogisk utbildning och tillsvidareanställning. Antalet deltidsanställda var 3. På skolan finns 6 personal anställda, redovisade som övrig pedagogisk personal i kvalitetsredovisningen. Enligt rektorn har lärarna utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Lärartätheten avseende lärare med pedagogisk utbildning år 2005 var vid skolan 4,7 lärare per 100 elever (6,1 var riksgenomsnittet år 2005.)

Inspektörerna konstaterar att skolan har tillgång till specialpedagogisk personal. Lärarna har tillgång till kompetensutveckling, både centralt anordnad och individuell. Lärarna har tillgång till kompetensutveckling, både centralt anordnad och individuell.

Datum	Ort
2007-02-27	Göteborg

Leif Aljered

Sonja Henriksson

Skollagen (1985:1100)

Läroplan för förskola, Lpfö 98

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94

Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94

Grundskoleförordningen (1994:1194)

Särskoleförordningen (1995:206)

Förordning (1996:1206) om fristående skolor

Gymnasieförordningen (1992:394)

Förordning (1994:741) om gymnasiesärskolan

Förordning (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning

Förordning (1992:736) om vuxenutbildning för
utvecklingsstörda

Förordning (1994:895) om svenskundervisning för invandrare

Förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och
skolbarnsomsorg för asylsökande barn m.fl.

Förordning (1997:702) om kvalitetsredovisning inom
skolväsendet